

ЛИТЕРАТУРЕН ГЛАС

БРОЙ 167, Година XX
юни 2013
Цена 0,70 лв.

ВЕСТНИК ЗА ЛИТЕРАТУРА И КУЛТУРА

Основан от Д.Б.Митов и списван от него
от 1928 г. до 1944 г. в София

КАТ № 430 ISSN 1310 - 7917

ВЪРВИ, НАРОДЕ ВЪЗРОДЕНИ!

Иван ВАЗОВ

БЪЛГАРСКИЯТ ЕЗИК

Език свещен на моите деди
еzik на мъки, стонове вековни,
еzik на тая, дето ни роди
за радост не - за ядове отровни.

Език прекрасен, кой те не руга
и кой те пощади от хули гадки?
Вслушал ли се е някой досега
в мелодията на твойте звуци сладки?

Разбра ли някой колко хубост, мощ
се крий в речта ти гъвкава, зъвнила -
от руйни тонове какъв разкош,
какъв размах и изразитост живи?

Не, ти падна под общия позор,
охулен, опетнен със думи кални:
и чуждите, и нашите, във хор,
отрекоха те, о, еzik страдали!

Не си можал да въпълтиши във теб
създанята на творческата мисъл!
И не за песен геният ти слеп -
за груб брътвеж те само бил орисал!

...Ох, аз ще взема черния ти срам
и той ще стане мойто въдъхновение,
и в светли звукове ще те предам
на бъдещото бодро поколение;

ох, аз ще те обриша от калта
и в твоя чистий блеск ще те покажа,
и с удара на твойта красота
аз хулиниците твои ще накажа.

ОБЩИНСКИ СЪВЕТ СТАРА ЗАГОРА
6000 СТАРА ЗАГОРА, бул. „Шар Симеон Велики“ 107, тел. 042/ 603 167, факс 042/ 603 176
www.starazagora.bg, e-hristov@starazagora.bg

Уважаеми гостоподин Атанасов
Уважаеми журналисти от
вестник „Литературен глас“

Приемете моите най - сърдечни поздравления по случай
двадесетата годишнина от създаването на вестник „
Литературен глас“.

Изразявам своето уважение към целият екип, работили
и работещи във вестника, постигали резултатите, на
които днес вие се радвате. Вашата отдаваност на идеята
да популаризирате всичко ново, което се случва в
литературните среди е достойна за уважение!

На целите екип на вестник „Литературен глас“
пожелавам здраве, творчески успехи и много нови
читатели!

Честит юбилей!

ЕМИЛ ХРИСТОВ,
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ОБЩИНСКИ СЪВЕТ

24 май - Денят на българската
просвета и култура
и на славянската писменост,
е един от най-светлите и почитани
празници за всички поколения българи.

Това е ден на българската духовност, на образоването, науката и културата.
Отправям моите най-сърдечни поздравления към всички учители, възпитатели
и културни дейци, които неуморно съхраняват културно-историческото на
наследство и възпитават младите поколения. Нека отдадем заслуженото си
уважение и почит към тяхната всеотдайност и професионализъм. Нека да ценим
и пазим изконните български традиции и духовната си идентичност!
Желая ви крепко здраве, творчески успехи и удовлетворение
от високоблагородната ви просветителска работа!
Честит празник!

ЕМИЛ ХРИСТОВ,
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ОБЩИНСКИ СЪВЕТ СТАРА ЗАГОРА

20 ГОДИНИ ВЕСТНИК “ЛИТЕРАТУРЕН ГЛАС” Честито!

На 1 октомври 2002 г. – Деня на поезията и музиката – в. „Литературен глас“ (Стара Загора) отпразнува своя двоен юбилей – 100-тен брой и 10 години от своето рождение.

Днес, в навечерието на 24 май – Деня на славянската писменост, наука и култура, 10 години по-късно, „Литературен глас“ отбелязва и своята 20-годишнина. Малко или много е това? В историческия контекст на излизалите периодични издания за литература, култура и изкуство преди социалистическия преврат на 9 септември 1944 г., след него, а и в годините на т.н. Преход от социализъм към капитализъм, 20 години са голям период. На пръстите на една ръка се броят изданията, успели да се съхранят за такъв период. И това е още един повод за гордост на старозагорци, успели да възродят една културна традиция и да я развият в днешните трудни условия.

Вестникът за литература и изкуство „Литературен глас“ започва да излиза като притурка на в. „Синя поща“ – Ст. Загора. От м. май 1994 г. е двуседмичник за литература, изкуство и обществен живот. Изданието е инициатива на писатели и литератори от Ст. Загора.

В първия редакционен екип влизат изявени творци като Христо Кацаров, Жеко Христов, Петър Тонков, Стоян Ставев, Йордан Атанасов, Иван Груев, Иван Бонев, Стойчо Маджарски, Антон Гюков и др.

През годините редакцията променяше своя състав, нещо естествено за творци с демократични разбирия. От началото на 1997 г. вестникът вече е месечник за литература и изкуство. Останаха непроменени критериите за художественост и открита гражданска позиция. Както и несъмнените заслуги на неговия главен редактор – поета, писателя и журналиста Йордан Атанасов, който в тези трудни за културата години успя да съхрани изданието, да го издигне на по-високо място в иерархията на периодичните издания за култура и изкуство днес в България.

„Литературен глас“ продължи по естествен начин традицията на Стара Загора да бъде един от най-значимите литературни центрове в България. Градът на поетите имаше нужда от подобен вестник.

/ на стр. 2 /

Съкли съграждани,
жители и гости
на Община Стара Загора,
Позволете ми да ви поднеса
моите най-сърдечни поздрави
по повод 24 Май – Ден
на българската просвета и култура
и на славянската писменост!
На този ден празнуваме българския дух
и самосъзнание, патриотизма и българщината, които са ни съхранили
като нация през годините и ще продължават да ни държат
здраво стъпили на земята и с гордо вдигнато чело!
Стара Загора е един от първите градове, отбелязали тържествено
Деня за почит на Светите братя Кирил и Методий през далечната 1858 г.
Нека 155-та годишнина от първото честване на най-милия и съкровен
български празник ни обедини и ни върне възрожденския дух и вярата
в държавността и моралните устои на нащето общество!
Честит празник на всички дейци на образоването,
културата, науката и изкуството, на всички,
които милеят за България и Стара Загора!

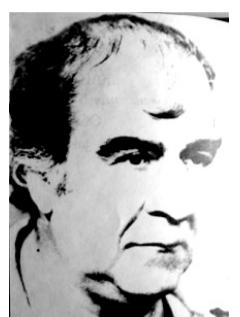
Живко ТОДОРОВ - Кмет на Община Стара

Загора

20 ГОДИНИ ВЕСТНИК “ЛИТЕРАТУРЕН ГЛАС”

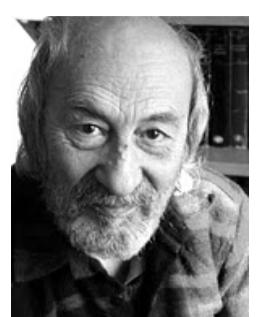
*Главният редактор
Йордан АТАНАСОВ*

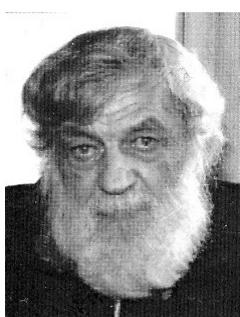
Христо Кацаров

Жеко Христов

Иван Груев

Антон Гюков

Стоян Став

/ от стр. 1 /

Само имената Кирил Христов, Николай Лилиев, Димитър Подвързачов, Гео Милев, Веселин Ханчев, Иван Мирчев, Иван Хаджихристов и Д. Б. Митов (издавал от 1928 до 1944 г. едноименния вестник в София) са достатъчни за подобно самочувствие.

Освен това в града живеят и творят поети, писатели и критици, членове на националните ни писателски съюзи и сдружения, художници, архитекти, музиканти, актьори. Вестник „Литературен глас“ има амбицията да обединява не само живеещите в Ст. Загора творци, а и всички талантливи хора на перото и изкуството от цялата страна. Същевременно той дава път на млади творци, дебатира върху страниците си върху важни проблеми на българската култура и изкуство.

Преминал през различни трансформации, от 2001 г. вестникът е издание на старозагорското читалище „Даскал Петър Иванов-1988“, а редакционният му екип днес е в състав: гл. редактор Йордан Атанасов, редактори Румен Стоянов и Красимира Божанова. Като редактори през вестника са минали и имената на Славчо Николов, Стоил Стоилов, Рафаел Смирнов и др. Изданието е инициатор на редица културни и просветни дейности, организира взаимни посещения и срещи на творци и сродни издания в „града на поетите“ през годините. На неговите страници си дават среща не само българските творци и писателите от българската диаспора в чужбина, а чрез великолепни нови преводи се докосваме и до съвременната литература в чужбина.

Да пожелаем на главния му редактор Йордан Атанасов здраве и творческо дълголетие, за да намира сили и възможности да продължи да вика като Боримечката със своя „Литературен глас“. Белким някой чуе, че топчето е гърмнало...

Владимир ШУМЕЛОВ

Славчо Николов

Рафаел Смирнов

др Петър Батев

Румен Стоянов

Красимира
Божанова

Николай Колев-Босия

Иван Матев

Стоил Стоилов

инж. Митко Грозев

Виолета Бончева

Иван Бонев

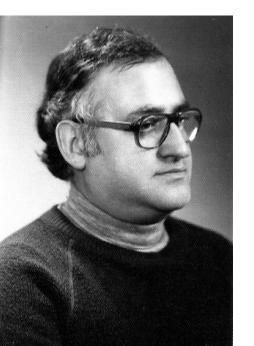
Петко Турлаков

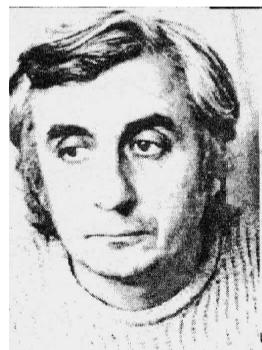
Делка Кръстева

Стоян Стоянов

Тодор Ковачев

СЕДМИЧНИКЪ ЗА ЛИТЕРАТУРА, ИЗКУСТВО, НАУКА И ОБЩЕСТВЕНИ ВЪПРОСИ

Редакторът приема във събота. Чек. с-ка 2102

Всичко да се изпраща на следния адресът:

ЛИТЕРАТУРЕН ГЛАСЪ
Царъ Шишманъ, 45 — входът Гр. Игнатиевъ

— Излиза всеки сръда, годишно 40 броя —

LITERATUREN GLAS

Hebdomadaire littéraire, artistique et scientifique

Редакторъ д. б. МИТОВЪ

София, 10. II. 1937. Година десета

Годишенъ абонаментъ 100 лв., полугодишенъ

60 лв., за странство 160 лв. Обявления 4 лв. на

кв. см. Държавни и общ. 5 лв. Въ хрониката 10

лв. на редъ. На настоящи специални отстъпки.

— Ръкописи назад не се връщат —

341

РЕЗУЛТАТИ ОТ ЛИТЕРАТУРНИЯ КОНКУРС ПО ПОВОД 20 ГОДИНИ НА ВЕСТНИК „ЛИТЕРАТУРЕН ГЛАС“

Народно читалище „Даскал Петър Иванов-1988“, гр. Стара Загора, обяви национален конкурс за поезия. Съорганизатори бяха Община Стара Загора и Народно читалище „Николай Лилиев - 2005“. Конкурсът приключи на 30 април. След като разгледа представените творби, ЖУРИ в състав: Константин Еленков, Владимир Шумелов и Йордан Атанасов обяви резултатите от конкурса. Бяха изпратени над 600 стихотворения от 235 автори от България и чужбина. Получихме стихове от САЩ, Испания, Великобритания, Германия, Русия, Франция. Има един участник от Сърбия, чието стихове специално за конкурса са били преведени на български език. Най-малката участничка е Добромира Христианова Миткова на 9 години от Варна. Изпратили са ни стихотворения ученици, студенти, хора на средна възраст и от златната трета възраст. Благодарим на всички, които ни изпратиха писма и имейли. За съжаление седем автори бяха декласирани поради неспазване на обявения регламент. Поради големия брой качествени материали журито реши да награди повече участници, като присъди две първи, три втори и пет трети награди. Поощителна награда - публикация във вестник „Литературен глас“ - за всички участници, чието творби харесаха на журито.

И така: ПЪРВА НАГРАДА поделят Милена Белчева от Варна и Наталия Цветанова от Монтана.

Милена БЕЛЧЕВА

Пластика на мига

Почти отмит е аркансила на ноцта,
по скулите на утрото проптичат струйки минало -
капризите на спомени, на думи и тежнения.
Прониква хлад - невидими криле
изтръскват милостиво от главите ни
полепналия прах на битието.
Приижда и залива тишина и дави уморените зеници,
прозява се дълбоко и поглъща бездънно
всички мисли и посоки.

А ти не спиш
и ме покриваш с дъхчета -
пулсиращи светулки от сърцето ти.
Оттиваш моята сънищна постеля
и плъзваш длан с велурения шепот
на лунните проблясващи треви.
Танцуваши пикуетно звездни звуци,
разпадат се загадки и понятия.
И люлката притихва укротена,
без трескавата пълт на суетата.

А ти не спиш
и събъдваш нежностниши
по топлите иззвивки в унес тих.
Импровизираш смело по клавищите
и сигурно привикваш те на бис,
примръля под безкрайните ти пръсти.
Препускат и разявят волни гриви
на дързостта ти белите коне.
Разпукват се навън свенливи люляци
и вдишват красотата им., и твоята.
И сладостно сънят ми се усмихва.
А ти не спиш.
И искаш да забравиш на времето ни всички очертания,
на болката ми - немите сълзи.
Замират страхове и недоверия.
Размивам се в предлетен акварел.

А ти не спиш,
и искаш да запомниш на четката ти бавното потапяне
във всичките ми светли цветове.
Сега събират сили сетивата ни
да имитират сляпо равнодушие.
...защото утре няма да те има.

Достатъчност

Смълчано и с петички боси присяда утрото на кея.
Прозява се до млечно бяло. Изпъльва ме в съня вкуса му.
Не сме се виждали отдавна. Или предчувствие си само?
С дъха ми сeten ще изчезнеш. И няма да те доживея.

Отмята балната си рокля - не казва ни адрес, ни име
една флиртуваща надежда с категоричното ми „няма“. Компанията си споделям с реалността бездушно прясна.
Но ако тя не те смущава, рискувай смело - покани ме!

Спести прелюдиите смешни, ще ги приема с неохота.
Не струвам нищо и навсярно ще стигне върнатото ресто
и за таксито щом ти стана безлична и безинтересна.
Но ако искаш да останеш, не чакай още сто живота...

Дъждецът зърва през стъклото една неподредена стая,
в която място за мечтите и думите ни не достига.
Но има онзи дъх пространство
за няколко спокойни мига.

за чехлите ти, четивото и мен пред чашата ти с чая...

Христо ПАНЕВ, Рисунка

Спасение

*„Следа от безнадеждност по снега...
Това е разделителната линия!“*
B. Василев

Защо са всички хиляди следи? -
Човек дори земята своя стъпка,
а после сам на немите гърди
с вината си пришива нова кръпка.

Защо са тези синори назад? -
Истории в пръстта ни вкоренени.
Отвъд е хоризонтът непознат,
откъснат от илюзия за време.

Защо сме тук, потънали в печал? -
Носталгия почти непроследима.
Последен въглен тук е очертал
самотната утеша, че ни има.

Защо са всички хиляди следи?
Загниващото семе не покъльва...
Безкрилият единствено лети,
духа си претворил в небесна стълба.

Христо ПАНЕВ, Рисунка

Наталия ЦВЕТАНОВА

прозорец

какво да ти разкажа
в тази стая
таванът е напукан
къс
и бавен
неделите от мълнии крещят
събуждам се под съботния камък
под тътена на нечий хладен дом
но истинските къщи са в небето
и няма как да мушна крак навън
и погледа си в гърлото на гущер
и цялото небе да върнра...

как
не би могла реката да пресъхне
от сухото корито на сърцето
усмивките замързнало дрънчат
в очите се промъкват

ето
ето
разъзвам всички истини на две
и никакво полуудърво остава

в полуутворения ми полупрозорец
и съм полуготова
да се върна
горе

до две получовешки очертания
до две полуизмислици
отляво

с метачките на сънища в снега

сълза под изтрявалката

на прага

оставам

като скъсана вина

гадая по дима

една безпаметност

една далечност

рошава бездомност

измислица

изхвърлена

след края

по дланите

по птиците

по мен

откраднати безсъници

от празник

ще сложа кръст на съботното

бягство

в напуканите мисли на тавана

на две полуузрели колебания.....

на две съновидения

мълча.....

небето над очите ми е синьо

до синьото ми плющено мече...

до синьото на плющената стая

до дъното

на синьото

мълча

но всяко дъно...

е трамплин за полет

но всеки полет...

е с ръце нагоре

но всяка истина е...

корен

корен

корен

а корените... всъщност... са въжета
а корените.....
всъщност са артерии

след толкова далечности
ще ти отворя
а ти.....

ще ме намериш ли
ще ме...
намериш
ли
във пепелта
...на двора

лично

аз нямах шапка в оня карнавал
небето пак е съботно-дъждовно
мирише на сълзи
и млечна кал
пресъхнаха реките
невиновни

виновните... разплакаха дъжда
аз пазя всяка капка
за небето
оставих ти небесната ръжда
но не и отражения които да ти
светят

сега съм... само пъськ
и цимент
с които своито бъдеще оформяш
и..
даже дънерът изгнил... не е за мен
и даже...
няма как да си ме спомняш

невидимо

за да не видиш колко ме е страх
да не усетиш колко е студено
нощта заших
посипах с лунен прах
на мислите прерязаните вени

изплетох смях от стръкчета трева
навързах чудесата на кайшки
затоплих с дъх студената брава
към зимното леговище на мишките

животът се стопи... като рефрен
в контурите на стъкления празник
по релсите на хилавия ден
очите скърцат
молещи
и празни

ще издрънчи подземният звънец
смъртта ще нарисува бели знаци
и може би последният щурец
ще кацне на един букет от нарциси

и може би... ще знае че греши
...
мечтите като свещи се смалиха
от истини
светът се натроши
а думите в снега се изпокриха

щурците
са прегазени души
които без очи
прощават тихо

РЕЗУЛТАТИ ОТ ЛИТЕРАТУРНИЯ КОНКУРС ПО ПОВОД 20 ГОДИНИ НА ВЕСТНИК „ЛИТЕРАТУРЕН ГЛАС“

Лили КАЧОВА

Схватка с времето

На поета Ивайло Балабанов

По устните ми пари.
Откога
траша гръбнак над трудната си нива?
Господня нива. Вълча.
А в ръка –
две шепи зърно... После става тихо.
... За малко е – теша се. –
В друг сюжет –
подписан от въздишката на Бога –
от моя дъх ще разцъфти бадем...
Сега се уча да умирам в полет.
Какво, че със ожарени очи
се срутвам по стърнищата край пътя?
Нали човекът към пръстта лети?
В душата му –
до пропастите –
цирква...

Разгръщащ се... Размахът е широк,
а някой е ударил вече гонга.
И сменя темата. Така е строг.
Не съм готова аз.
Не съм готова.
Въртя се сляпа с лира на аед
и седнала пред портите на Храма,
разказвам нещо... Смахната! Поет! –
подхвърлят думи –
тежки като камък.
И братята ми –
целите са в сол.
Затрупани от участта на кърта,
заточени в галери до живот –
просветват в пот –
по-честна и от кръста.
И кой ще наведе пред тях глави?
След сенокос си тръгват като птици.
Последният им писък ме боли...
А другото –
живот и съпротиви.

Разсъмване

Без сухото ръмжене на тромпети –
протъркани от оди за възхвала –
без Юди в храма, алхимици, вешери
светът е длан –
открит, неопетнен...
И малък.
Децата знайт истинското име –
съкровище в кутийка,
жабче в джоба...
Така е хубав! Свят е за обичане.
А ние – във къртичините ровим.
Пространствата делим...
Не е ли лудост!
Враждуваме... Броим насын монети.
Езикът ни – мъхнат от скверни думи –
едва ли в чиста радост ще засвети.
И не за чест,
и не дори за слава
са битките ни, смъртите, арените...
Човек – на колене пред суетата си –
забравя, че гост.
И само временен.
Строим си колизеуми за Егото.
Кои са роби тук,
кои са нобили?
Най-важните неща вплътихме в зрелище,
а камъни трасират нанагорното.

ВТОРА НАГРАДА поделят *Лили Качова от София,*
Валентина Йотова от София и Филип Кабакян от гр.
Стамболийски.

Филип КАБАКЯН

След Вавилон

Пощадете строителя в разрушената кула от думи,
щом на глината вдъхна втвърдена от огън душа.
Той зад чаша мълчи, неразбрали речевото безумие,
и от змийски езици на калфите днес онемял.

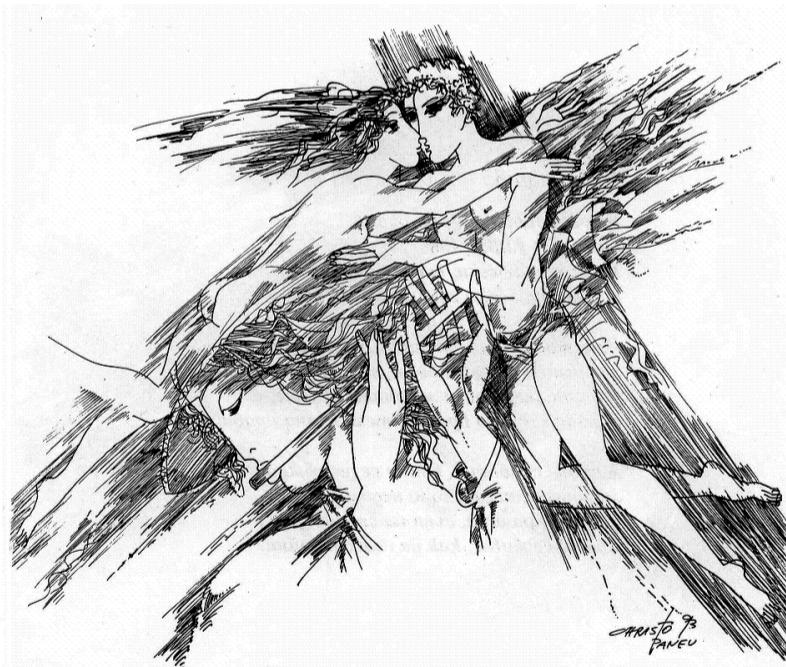
Безпризорни са думите, крехки – любовните жестове.
За хартиена слава градихме безумен строеж –
за да стигнем до бог. Но човекът остана далече.
И се връщаме в кръв, унизени, безкрили и пеш.

През пазара от страсти минава с ръце във джобовете
и охлузва с небръсната буза вечерния шал.
Избеля свободата и смисълът – там, на пилоните.
Само майките горе ще станат на птици.
От жал.

Две шепи

Бивши удавници все ми пестят кислорода:
„Дишай дълбоко е закон в житетската джунгла.
Даваш ли, даваш... вече звуци старомодно.
Влизай със взлом, с пълни шепи живота ошушкай!...“

Точка. Дотук! Прегълтнете циничния спазъм.
Днес отминавам студените светли витрини.
В шепата стискам мълчание, за смърт ще го пазя.
В другата - няколко думи, щом любовта си замине.

Христо ПАНЕВ, Рисунка

О, Цезаре!
Жivot не се купува.
За летежа на душата се сражавам.
Крещи тълпата... Нека. Аз съм глуха.
И съм заета.
Кърмя свободата си.

... Нататък е мълчание.
При изгрев
небето след петлите се отваря,
загребва слънце, плисва го в очите –
един да е прогледнал –
заслужава.

Валентина ЙОТОВА

Перо от паднал ангел

Със зората пристигнал, край порта и покрив порутен
китка здравец оставил, усукан със слънчеви нишки,
та – когато градът се окъпе из бъдното утро,
даже спомен да няма от болки, тъги и въздишки.

Да забрави как хлипа вдовицата своята несгода
и дечицата дребни да има с какво да завие,
да прогледне слепецът, а хромият пак да проходи,
и да пуснем във шепата на печалния просък магия.

Да се кротне градът – да изпушат комините тежко.
Да измие дъждът от чернилки и сажди площада.
Да обърне най-сетне народът очи към небето.
... Ала някой извика: – За крилата му давам награда!

И тълпата се свлече над грошове,
целунали плочника,
изведнъж ослепя, полуудя – сякаш бил пред червено.
И потече на черни катрани, завря, заклокочи –
и с ръце нечестиви начена да къса – от мене.

Свих на шепа душа – и, по-дълго, отколкото трябва,
в луна – пълноглава! – подпрына на мрачния хълм.
И олеквах – и гледах как градът –
сякаш в буйно пиянство,
със перата ми кичи на арките облия гръб.

Оголял и безкрил – приюти ме, самотна, гората.
Над очите ми сянка се сурна – и мрак се сниши.
И заспивах аз – все по-далече от Бога –
бездомник във рая –
аз – последният ангел,
дръзнал грешния свят да спаси.

Трудности

Всяко утро е ново начало,
а песента ни е вик или болка.
И до трън дори прегорял да е,
този свят е реприз на живота ни.

Най е трудно да бъдеш конюшня
на презрели от чакане атове.
Те пръхтят и стените се люшкат,
ще порутят със дъха си вратата,

щом среднощ откъм тъмните ниви
кобилката тънконога изцвili.
В набъниали до пръсване ириси,
в обтегнати до скъсване жили.

всеки дишък е огнена сприя,
Няма бяло в очите им яростни,
колчем луднали бързи копита
по калдъръмите звездни изчаткат

и препуснат след лунната грива,
и разпилеят овес и осили.
Сетивата им – толкова живи,
ще се пръснат, ще останат без сили.

Пак е трудно да бъдеш реката,
гърбовете им потни погълнала.
И жребците – прокълнати – давят се,
опознали на страстите пъкъла.

И е трудно да бъдеш земята,
дето пие горчилка от тропоти,
и прелива страстта си във вяtrъ,
отгърмял със думтеж и със грохот.

Само смъртникът може да знае
колко бързо се стига в отвъдното,
как лесно в сенките се вселяваш.
Жив да бъдеш обаче е трудно.

**АБВГДЕЖ
ЗЗИИКЛМН
ОПРСТОУФХѠ
ЩЦУШьы
ЂЮИАѢЖ
҆ѰՓՒՐ**

РЕЗУЛТАТИ ОТ ЛИТЕРАТУРНИЯ КОНКУРС ПО ПОВОД 20 ГОДИНИ НА ВЕСТНИК „ЛИТЕРАТУРЕН ГЛАС“

ТРЕТА НАГРАДА получават: Елица Ангелова от Калифорния, САЩ, Снежана Иванова
от Велико Търново, Силвена Димитрова от Стара Загора, Иван Сухиванов от Бургас и Пламен Анакиев от София.

Елица АНГЕЛОВА

Тази пролет

Щъркелите даже изпревари.
Но не цъфна. Вдигна знамена.
Плисна по площади, тротоари
яростна, невиждана вълна.

Ропот се издигна чак до бога.
А зората кървава изгря.
Въдухът се люшна от тревога.
Някой като факел изгоря.

Тази пролет дълго ще се помни.
Тя пося в измъчената пръст
мъката на гладни и бездомни.
И написа името си с кръв.

Худ. Иван БОЧЕВ, Нещото V

Посоки

Понеже съм си дребничка,
невзрачна,
а ти до мене – цяла планина,
несигурна по сянката ти крача –
с едно нелепо чувство за вина,

че ти си имаш своята посока,
до облаци стигаш. И отвъд.
Пък аз, задъхана от изнемога,
проклиnam този невъзможен път.

Напразно впрегнах и мечти,
и воля –
до теб да бъда, в крачка да вървим.
(Не всяка обич те издига в полет.
Понякога и в полета грешим.)

И по-добре – по моята пътешка
да тръгна през поляни и гори –
там даже в мъничката буболечка
животът може чудо да твори.

Недоразъниала

Едно момиче тръгна към смъртта –
(ранено от любов или от думи?!).
До вчера то прегръщаше света –
(не знаеше, че има и куршуми).

Кипеше пролет в младата му кръв.
И то побърза, цъфна като вишна.
Но някой вдигна брадва,
с явна стръв –
да му внущи, че вече е излишно.

И всички цветове за миг изрони –
не вярваше, че ще завърже плод...
Остана белег – грозен и огромен,
под който диша капчица живот.

Снежана ИВАНОВА

АУТИЗЪМ

между куче и котка
хлапета търкалят слънцето
на кръстопът

пътят се обезпъти

а сега накъде

влюбени тръпнат
сянката на страсти
връхна кожа

старци разплитат
тялото на срама
боси устни

между ау и мяу буквата на
майката
едини
различните ѝ утроби

детето което не искаше
да говори
запя следващата ни смърт

ГЛАД

нима е хищна птицата
която
се втурва за зърното на децата
си
в обителта на мирния мравуняк
невинните му жители разбунва

зърното прачовешкият зародиши
пропуква беззащитните си пори
със млечна кръв
от милост да нахрани
на Бог ожесточения избраник

търкаля плодно тяло из всемира
на всеки глад
в глада му се провира
засища настъреното му гърло
зърното
правселенският подхвърлек
във пазвата на властната
природа

докато мравките заспят
свободни

ГЛАСОВЕ

отекна глас
засенчи отглас

светлината набъбна плът

между горните небеса
и долните небеса
възглас обикаля изгласа

рукнаха дъждовните гласове
над разпятието и откровението
тревата ококри очи
пред лицето ѝ сватба
облак за дъгата се жени

думкат тъпани ветровете
тактуват изречението-живот:

зачна се човек
безгласна буква
издъхва човек
буква съгласна

Бог огласи раждането
да заприлича на Себе си

Силвена ДИМИТРОВА

Мечти от слонова кост

Небето е жарко и изпепелява,
пръстите се ронят сред
пръстта,
тялото шаманско черно е,
льскава кожа, бели зъби,
обеца,
ритуалните движения из
Небитието,
поглед към небето -
жарко е, горя.

Африка.
Далеч, недокосната, с оскудни
в съзнанието картини,
дом на Сушата, глада,
на болки непоносими.
Африка.
Вире ли там надежда?

Земята рохка била за стъблата
мечти да избият.
Колко ли ужасна съм била,
щом мечтите ми от мен там се
крият?

Ти ми казваш
да се освободя
и отмяташ кичур коса
от лицето ми,
откриваш очите ми,
през които душата ми побягна,
претепа бързо пода, покрай
бялото перде се притули,
изскочи навън през терасата
и полетя с мързеливите
гълъби,

махна им за сбогом и в облак
се
превърна,
постоя така, почака вятър,
той не дойде и тя стана дъжд,
стана капка,
падна върху челото на
един млад човек
и той заплака.
Приятелят му го попита:

-Какво има, човече?
А той отвърна:
-Не знам,

удари ме някаква
много
много
тежка
Меланхолия.

Худ. Иван БОЧЕВ, Нещото III

Иван СУХИВАНОВ

мотел, някъде в Америка

42 магистрала
пейзаж в рамка: пустинно
небе, червени облаци,
прах –
/прозорче или картина?.../
над леглото
ти –
притварящ очи
уверен
че не съществуваш

Худ. Иван БОЧЕВ, Нещото I

солипсизъм

изтощените лъчи
засядат
сред прозрачност

и образите
не ни достигат

миграции

това място сякаш
виси
от другата страна на
планетата;
с мочурливи цветя – цъфтящи
корени;

змии
абдикиращи
към един по-справедлив ад –
никнат
може би
в някакъв предпоследен
пейзаж

тук миристи
още е мириз:

гниеща шума,
сламки
изсмукуващи
череп

празнота
празнота
празнота

Пламен АНАКИЕВ

В ОБРАТНИЯ ЗАВОЙ НА ВРЕМЕТО

На Методи Джонев

Змей е!
Змей е поетът!
Единствен той може
да пререже
пънната връв на яйцето
да иззида
мост от пропаст
да загърне
с дума пространството
да изкачи
планина в небето
да намери
въпрос на зададен
ответ...

После
(съвсем сам)
се вгърбява
вгърбява в себе си.
Докато разсеби
своя двойник
докато надмогне
убийствената аналогия
докато постигне
спасителната разлика...

Докато
докато....
(пак сам)
посегне на себе си.
Изкупително.
В обратния завой
на времето.

ПОЕТЬТ

Недоумяват:
„Зашо
Мълчи Борис Христов?“
С царственото си велиодушие,
С неизменилото му
вдъхновение
Оставя,
Оставя

Фонетични ниши
За щастливите думи,
За нещастните чувства
На следващите го
Със завист
Нетьрпеливци...

21.07. 2010 г., Бояна

ВТОРИ ПЪТ РОДЕН

На Marin

Георгиев
Въпреки нищото,
въпреки нищото в мен,
усетих
колко е велик
трудът на необията...

Възпира
дори звездите
самоубийствено
да се
не прегърнат.
Така ни подарява
и живота
на Земята...

ДЕБЕЛЯНОВИТЕ ПОЕТИ НА БЪЛГАРИЯ

Георги Н. КИРОВ

Те са съхраненото човешко достойнство. Дебеляновите поети разбират, че не могат да променят този свят, но отказват да го приемат такъв, какъвто е. С вулгарността му, с лъжите и лицемерието, с бездушието, човекомразието и примиренчеството му. Всеки течен стих е написан с кръвта на сърцето, което страда от това, че светът не е такъв, какъвто е в стиховете им. С тях те се съпротивяват срещу всичко, което смахва, обездухотворява, обездадеждава човека. И обличат съпротивата си във възможно най-красивите и нежни думи, които може да създаде само докоснатият от ангелски дух, на който те се явяват земното въплъщение. Тяхната вътрешна чистота им помага да създадат такива произведения, от които на останалите хора понякога им става много тъжно. А това е достатъчен повод за размисъл - кой си, как живееш, какво правиш, за да може небето да слезе на земята. И ти да се почувстваш небесен жител на светлата страна на мечтите си.

Дебеляновите поети на България са най-нежните поети. Техните стихове

Христо ПАНЕВ, Рисунка

се приемат като любовна ласка. А какво по-нежно и вълнуващо на този свят!... Те галят слуха и зренето като вълшебна музика и картина, от които на човек му става така хубаво, че може да се разплаче. Да те разплачат от щастие - това могат само Дебеляновите поети. Те са доказателство, че малкото ни Отечество е живо, защото все още продължава да ражда Дебелянови поети. Тези, които могат да напишат "мъртвият не ни е враг"

с ясното съзнание, че животът непрекъснато ги опровергава. Те обаче живеят в своя свят, който е много по-голям от другия, където шеста все още дребнавостта, еснафството, празнодумието, алчността, омразата, покварата... На тях Дебеляновите поети се противопоставят със силата на думите. Тези думи и стихове, които други поети, и не само поети, не могат да сътворят. Това са думи, които водят към възкресението на всичко онова, което някога, някъде хората са загубили по пътя към бъдещето...

Въсъщност, Дебеляновите поети са истинският път към бъдещето!

Българио! Обърни погледа си към тях, забележи ги, виж ги и ги дай като манна небесна на своите измъчени хора!

Да бъдеш Дебелянов поет днес у нас е подвиг. Подвиг е да презреш облагите на материалния свят и да съхраниш неопетнено вътрешното си човешко достойнство. Въпреки хилядите предизвикателства, да потърсиш

спасението в красивия свят на поезията. И да останеш чужд на славолюбието и суетата, защото знаеш, че те са проявление на дявола. И да удивляваш околните с това, че предпочиташ да бъдеш беден, но честен, отколкото богат, но без морал. Да ядосваш низшите и жалките духом, че ти си щастлив с това, което си дал и какъвто си. А те са нещастните с всичките им многотии, които имат. Да нехаеш пред трудностите на живота. Гордо да носиш кръста си на белязан да страда, да знаеш, че винаги има други, които всъщност са по-страдащи от тебе. И това те вдъхновява да пишеш чудни и честни стихове.

Дебеляновите поети са мисионери на ангелското начало. Те сякаш са пратеници на Небето. Сторете път на Дебеляновите поети! Поздравете ги като най-скъпите си приятели! Повярвайте им, както вярвате на себе си! И ще се убедите, че поезията е вълшебство, а Дебеляновите поети са нейните най-прекрасни твърди!

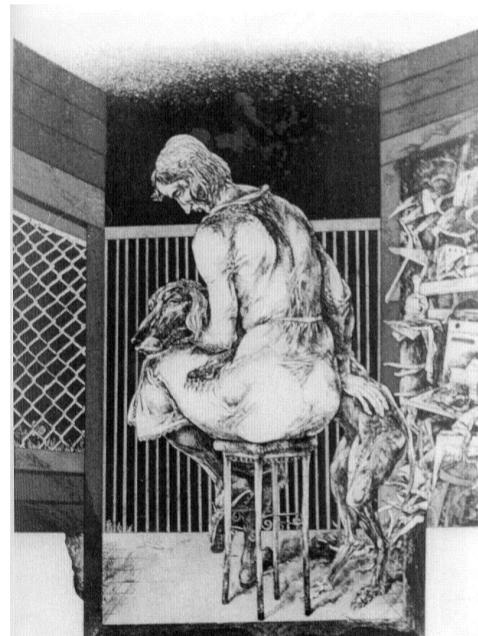
Костадин РАДЕВ

На петдесет години бях страстен ловец, нещо повече - бях гонач, кучкар.

Година и половина по-рано си бях взел тримесечно ловно кученце, порода лудогорско гонче. Тази порода в нашия край отглеждат само за лов на диви прасета. А и за мен това беше истинският лов. Не обичах да ловувам друг дивеч - бях виждал сълзи в изумрудените очи на убита сърна, бях чувал писък на престрелян заек... Не, само грозния глиган беше мой ловен обект....

Тогава имах и дворно куче, порода „кучмарка“, ама куче и артисва! Казваше се Шишман. Истински стопанин - пазач на двора беше Шишман. Спокоен бях, когато ме нямаше - знаех, че ни крадец, ни животно ще влязат в двора ми. Малкото кученце кръстих Мурад за баланс между етническите елементи в българската история. Знаете за цар Иван Шишман и султан Мурад, нали се бяха сродили - султана имаше за жена Кера - Тамара, сестрата на царя ни.

И тъй, за година и половина възпитание и безброй излети в гората, направих от Мурад превъзходно гонче. Лъскава черна гладка козина, тъмнокафяви крака и гърди, елегантно тяло, умен поглед на кадифените очи, светковична бързина при гонитба - всичко това извикваше възхитата и завистта на другите ловци-кучкари. Осем щастливи години ловувахме с Мурад, а Шишман пазеше двора ни. Но всичко тече, всичко се променя - останя Шишман и дойде ден, когато ни напусна и се пресели в кучешкия рай. Реших да си взема ново куче-пазач. Тъй се случи, че не едно, а две взех - брат и сестра, кученца на пет месеца. Мелези - от майка кавказка овчарка и баща - едро, бяло старопланинско овчарско куче. Шахан и Яна, така ги кръстих, едри, бели, рунтави като мериносови овце кучета и досега са с мен и радват дните ми. И отново потекоха щастливи дни - ние с Мурад на лов, Шахан и Яна пазачи на двора.

Худ. Иван БОЧЕВ, Прегръдка

Но.... не можеш два пъти да се потопиш в една и съща река, всичко тече, всичко се променя... Промених се и аз - в краката ми олово почна да тежи, сутрин не ми се ставаше рано, пропусках все повече и повече ловни излети. И не е чудно, чуках незабелязано шейсетте. Мурад ме гледаше с укор и сприхаво лаеше, когато чуваше рано сутрин шума на събиращите се ловци и кучета, а ние оставахме в село. А аз сякаш се насятих на смърт в гората, макар и само на глиганска смърт. Мирни разходки в гората с трите кучета замениха за мен лова. И тук се появи конфликтът ми с Мурад. Като бесен хвърчеше той из гората и увличаше със себе си Шахан и Яна. Надалеч от мен ги водеше Мурад, а после ги изоставяше, връщащ се сам при мен, а тях по-тромавите часове наред ги търсех из гората.

И ето - хрумна ми, че Мурад ще развали моите кучета-пазачи. Реших, че е по-добре да го дам на някой млад ловец - и Мурад ще е щастлив да ловува, и аз ще бъда спокоен за Шахан и Яна. Не вървеше обаче на някой от моите съселяни - ловци да го дам, по-далече трябваше да е.

Имах познат млад ловец на петдесетина километра от село. И един ден с Мурад в колата потеглих натам. Пристигнахме при приятеля, видяхме се, разговорихме се, но три гончета вече имаше в двора му, отказа се от Мурад. Тръгнахме си обратно. След няколко километра спрях да долея антифриз в двигателя. Пуснах Мурад да се разходи докато се занимавам с колата. Наблизо играеха две селски кучета. Мурад с присъщото си любопитство се доближи до тях размахвайки опашка, сигнал, че идва с добри намерения. Беше прият с любезнот от събратята си. Започнах оживен кучешки разговор.

И тогава ми хрумна - „живей свободно, приятелю Мурад! И за теб, и за мен ще е по-добре.“ Качих се в колата и дадох газ. Гледах в огледалото за обратно виждане. Мурад зае ловна стойка, продължително изгледа как се отдалечавам от него и сякаш затихна като паметник. Отклоних поглед от огледалото, за да не катастрофирам. Така го запомних - гледаше с някакъв невярващ поглед...

Оттогава минаха две години. Често вечер си спомням този невярващ кадифен поглед на Мурад. И почвам да си мисля - предателство ли извърших, дали чувства животното болка, когато го изоставят. Разказах на отец Николай от нашата черква и го питам - „Отче, грях ли извърших към майката куче?“ А попът ми вика - „Не се кахъри, нямаме грях към безсловесните твари. Ако за такава като твоята постынка Господ държи сметка, какво да кажем за това, че ръцете и устите ни са потънали в кръвта на тези безсловесни твари - нали тяхна плът ядем. Ако е грях, то всички човеци сме за ада тогава. Успокой душата си, чадо!“

Така ми говори отецът, ама вечер, като си легна, постеляха все ми боде, „убива“ ми и все я намествам, ама разбирам, че не отвън, а отвътре в сърцето ми „убива“. И все виждам оня кадифен учуден кучешки поглед. И пак се питам - предателство ли извърших, грях ли сторих, Боже?.....

Къде си, Мурад? Къде си, мое куче?!

Кръстינה ФИЛИПОВА

СОБСТВЕНА ХАРАКТЕРИСТИКА

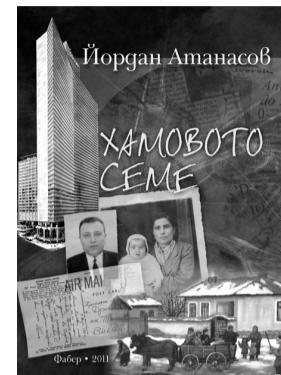
*Ласка се, че съм човек,
но май съм куче.
Защото само то проща,
когато с камък го улучи.
Сънърник съм.
Като лихвар
броя и преброявам дните си –
какво е минало и колко ми остава.
Това е работа на Бог,
но аз не му се доверявам.
И всяка нощ броя и преброявам.
Пресмятам лихвите
и роя се в тифтерите на Времето.
Как здраво стискам зъбите си,
Господи,
когато мисля,
че съм събъркала в броенето.
И как съм стиснала душата си,
не Ти я давам,
защото съм скънърник по рождение.
Сънърник съм, и то голям.
От болките си никому не дадох.
Онези, малките, изгаряха в кладите
на моите мъчителни безсънници.
Големите –
скънърнически ги зарових в мене,
че те са болки, които са свещени.
Щедра съм.
Човешката душа е всякаква.
Разбрах навреме –
земята не е място за мечти.
Те имат нужда от небе и от летене.
И затова ги подарих на птиците.
Дните –
тази моя дълга магистрала!
По нея се върви, като заплаща.
Какво не дадох?!
Дори и светлината на зениците.
Такава съм – непестелива,
от обич и човечност влог не правя.
Раздавам днес, защото днес съм жива!*

КНИГИ С НЕСТАНДАРТНИ СЮЖЕТИ

Константин ЕЛЕНКОВ

Отдавна подготвям текста на тази статия. Насъбраха се обаче толкова много книги, че буквально затрупаха първоначалната идея, по-скоро я завъртяха в друга орбита.

В началото беше книгата на **Йордан Атанасов „Хамово(то) семе”** – привлече ме библейското заглавие. После дойдоха книгите на **Марин Колев и Ирина Александрова**. На **Йордан Ефтимов и Пламен Антов**. Но и книгата на **Павел Антонов**, племенник на Майстора - Досието на д-р Антонов (Книга трета от **Бунтът на душите, Преврати**). И накрая **Румен Стоянов** ми подава с присъщата му плахост и деликатност една книжка с дивното заглавие „Злак...“. Бях прочел книгата му за словото „Нейде между“ – ярко публицистично послание, с точни отправки и попадения; с полезни и остро забележки и предложения... Злак... каква красота и колко загадъчност, наистина, има в нашия език! От какво ли не се „вадят“ думи, та па и фрази и изречения! Тлен, тлака, млака (ще рече блатисто, мочурливо място). Пленителен е нашият език, загадъчна е силата му...

ТРОХИТЕ НА НАДЕЖДАТА

„...и тъй, додето рия със перо във своята бразда“ („Балканската линия“, „Трехите на надеждата“)

Книгата на Йордан Атанасов ме отпраща към поредицата книги, тръгнали преди 30-тина години от издателството на ОФ с двата тома „Видрица“ на поп Минчо Кънчев, с „Родовите хроники“ на Н. Ферманджиев, но и със „Спомени за княжеското време“ на Добри Ганчев.

Днес, когато тия книги със сюжет родова памет – селища и семейна – достигнаха мащабите на явление, си позволявам да „преразкажа“ Лермонтов:

Историята на един род или една фамилия могат да са по-любопитни и поучителни от историята на цял един народ... Особено, допълва Лермонтов, „когато тази история е написана без тщеславното желание да будиш съчувствие или удивление“...

Книгата „Хамово семе“ е пренаселена с фамилни истории. Читателят, естествено, се мъчи да разпознае автора или поне бащата и дедите му. Но тук се явява и Летописецът, който пояснява от време-навреме прочетеното и въвежда-извежда героите си във и от съответната история, дообяснява поведението им, житие-битието им. И тук не мога да не отворя една кратка скоба: всичко това – със завидна, неприсъща на един поет сдържаност и хладнокръвност. Но точно това хладнокръвие позволява на автора да изгради цялото в една единна композиция, със свой ритъм и непрекъснатост.

Йордан Атанасов използва само външната структура на библейския сюжет, нарративната техника не му влиза в работа. За сметка на поучения и характерните за Библията отрътки, нашият автор се доверява изцяло на събитията и образите, които възкресява. Това той прави с една неподправена, на места дори първична наивност, присъща на народния разказвач. Така много от историите имат своето „оправдание“ за своята суровост и натурализъм. Дали ще ни разказва за острите между семеен сблъсъци, или ще ни посвети в тайните на секуларните криеници на героите си, няма голямо значение. Авторът ни води някак спокойно и точно, по библейски неангажирано и безпристрастно относно ставащото, та ни е

трудно да го разпознаем сред героите, неговите хора. Летописецът е най-условното присъствие, което можем да определим като авторско. Амбивалентно, ако речем да употребим това обикновено литературоведско понятие. Поради тая амбивалентност читателят трудно се ориентира в галериите от имена и образи: Цонко, Пенко, Христо, Христана, Христина, Сим и Йоан... В края се появява и името на Румен Стоянов (обърнато, наистина). Общото за всички е скиталчество. Различното – някои, които ... завършват трагично. А други са самото олицетворение и буквально превъплъщение на идеята за хамовото семе (само дето метафората е удвоена и осмислена поновому: вместо Ной – семето на Градинара пътува по света...)

...В „Балканската линия“ – избрани стихове и поеми, Йордан Атанасов също се взира в природата на думата. И че не само Румен Стоянов има „бавни стихове“, но и Йордан действа в забавен каданс, щом се налага да види „по-ясно, по-близко природата майка“. Той така се взира впрочем и в корените и разклоненията на рода. В поемата, посветена на неговия по-голям брат, подгатва нещо за своята и на рода си биография.

Сюжет, сам по себе си готов да се подчини на авторовото хрумване. Не че нямаме подобни опити, обаче тук органичното следване подчинява основния замисъл, главната идея на своето съчинение. Хамовото семе в случая – кога метафорично, кога метаномично, но винаги органично сюжетът на „Хамово семе“ покрива смислово изцяло историята на няколко фамилии. Пряко или косвено свързани с рода и родовата памет на автора.

Така стихосбирката „Семето на градинаря“ където поетът ни открива тая тема („да рия със перо във своята бразда“) – прераства в Хамовото семе. Този естествен ход на нещата е видян от Румен Стоянов, който справедливо отбелязя „българската литература придоби своя градинарски роман“.

Че Йордан Атанасов няма претенции за никакво първенство, е видно от изреченото в края на книгата: „Дано никога не ги сполети такава съдба – да четат след години за близките и за себе си неща, които не са подозирали и в най-страховитите си сънища, помисли си той.“

Финалът всъщност е достоен за древногръцка драма – „с тежката и висока външна врата на учреждението, където преди години е работел неговият идол Александър Стамболийски“ – „...Ето че и името и семето на нашия създател Цонко се подновява, макар и смесено с циганска кръв. Какво по-хубаво от това за самия Живот. Животът, който не признава сантименти. Който отрича нациите, родовете, бащите, майките и върви напред...“ и т.н. и т.н. Е, тук вече няма да се съглася с автора, а и той самият не е съгласен със себе си, опровергавайки това свое твърдение с цели две книги!

Но – това често се случва: най-силно да отхвърляме нещо, което най-силно сме утвърждавали! Диалектика!

Сграфитото на бул. Сливница, София

Худ. Владимир Димитров-Майстора,
Портрет на Вера, майката на Павел

Кюстендил. И последно – в безсмъртието... Драмата иде и от това, че и Костур, и Битоля са били в Българско и се обещава Цариградската конференция да ги върне в границите на България. Радостта им трае кратко обаче! Това е просто една хипотеза на вестник Зорница от 1875-та.

Но в корените на родословното дърво са един свещеник и един зограф – за мене лично, а съм сигурен, и за вас! – това е знаменателно и дълбоко символично. Следват още един свещеник Димитър, и още един – поп Петър, за да дойде Владимир Димитров Поппетров. Възкресявайки родословното дърво, Павел е с ясното съзнание, че отива към корените на нещата.

И той, като да следва принципа на великия Лермонтов:

„Историята на човешката душа е едва ли не по-любопитна и по-полезна от историята на цял един народ...“

„Историята на една личност е толкова богата, к олкото и историята на цял един народ“. Точният цитат: «История души человеческой, хотя бы самой мелкой души, (едва ли не) любопытнее и не полезнее истории целого народа...“ Ако тая човешка душа е душата на Майстора!?

Първият том от тази „балзаковска“ сага с претенциозното заглавие **БУНТЪТ НА ДУШИТЕ**, е посветен на Влад. Димитров-Майстора и е наследен просто „**ВЛАДЕ**“. За него Майстора е дедо Владо.

Сега, тази втора книга от поредицата ни разкрива одисеята на бащата на Павел – д-р Александров, по досие „**д-р Антонов**“. Тук рамката на родовата хроника се стеснява до лично семеен... Идилията обаче скоро отстъпва място на драматично-трагични събития...

„**Злак**“ на Румен Стоянов, защитникът на деепричастието, действа за разително. Веднага в съзнанието изскочат думи като тлен, плен-пленителен, тлака, млака (мочурливо място) и прочее. В книгата Злакнаистина ма гранадуми – доригатанката е смисло- и стихо-образуваща! Но онова, което действа пленително, е заплесването на автора по състояния и картини, чието съзерцаване отпуска душата и пълни сърцето с отдавна забравени звуци и аромати. Акад. Арнаудов беше изнамерил специална дума за това – нагледи. Не че е много сполучлива тази дума, но тя отразява стремлението на човека да обгърне и обхване по-пълно онова, що докосва окото и сърцето...

/следва продължение в бр. 168/

Донка Паприкова с дъщеря си,
внуци и правнуци

ПСИХОЛОГИЧЕСКА ПРОНИКНОВЕНОСТ НА ПРЕЖИВЯНОТО

Владимир ИГНАТОВ

След романа „По тънка нишка вървя” (2005) пред българския читател се представя нова възможност за преоткриване и съпраживяване на художествения свят на **Славчо ДОНКОВ**. Този път чрез сборника, обединяващ три разказа и една повест под общото заглавие „Метличини очи”. И двете книги дължат своята появя на сестрата на покойния писател – Магдалена Донкова, която щедро предоставя неговите ръкописи, за да се осъществят като нееднозначно, многопланово и разнопосочко художествено явление в най-новата българска белетристика. Прецизиият подбор на текстовете и съставителството на книгата са дело на Елена Бърдарова, Георги Михалков и проф. Здравко Чолаков - автор и на проникновения предговор, в който личният спомен, документалнодостоверното представяне на събитията и критико-оценъчното полагане на неиздаваните досега творби на Славчо Донков в контекста на цялостното му творчество се намират в особен синтез.

Худ. Злати ЗЛАТЕВ, Ден от зимата

свят, непреходността на природата, пътят към „лазура”, висините и безбрежността, към което препраща и изведената титрологична конструкция на разказа. Усещайки природния свят като нещо разбираемо и близко, като „изразител на вечното”, героят на Славчо Донков напълно осъзнава накърнеността на връзката между него и човека, което е видяно като екзистенциален абсурд. Това предопределя интроспективното му взиране в себе си и в смисъла на битието в един подчертано мистико-философски унес: „Откъде идем, къде отиваме, каква е целта ни тук на земята – не питах, не търсех отговора. (...) Идваш, за да се възвръщаш. Малък е кръгът на плътта. Оставиши ли й се, няма накъде да се отправиш по-нататък”

Четирите произведения – „Пътят, пътят към тревите небесни, или записки за дървата”, „Сватба”, едноименното „Метличини очи” и „Бялата лястовица”, - образуват една пътна мрежа от междутекстови обвързвания, като съставят наситено съмислово пространство, което се разгръща в различни посоки на привличане и отблъскване. Това прави тези творби не само идеино и мотивно близки, но и спомага за тяхното изграждане като продуктивен естетически концепт, който дава основания за своеобразни сътнасяния спрямо ранни сборници с разкази и повести като „Лятото на последните щъркели” (1977) и „Високи пъсъци” (1986). Прав е проф. З. Чолаков, когато настоява в предговора за съмислово натоварения „мост от асоцииции”, който е възможен между Славчо Донков и класика Елин Пелин. Общи моменти, които са обусловени не единствено от географската, локалната принадлежност в търсенията на двамата писатели (нека не пропуснем да напомним, че Донков е родом от с. Кумарица, Нови Искър), а преди всичко от достиженията в сферата на духа, тръгвайки от „едно начало, което е прекалено трезво и земно, за да даде тласък за създаване на ярки художествени ценности”.

В „Метличини очи“ Славчо Донков се проявява като находчив пейзажист, автор с подчертан афинитет към съзерцателност и сила предразположеност към дълбоко чувствено преживяване на природата. Затова и толкова болезнено приема суетата на делничното, драмата на отчуждението, абсурдността и изчерпаността на човешкото битие. Корелативните отношения човек-природа в една или друга степен на символно-конотативна нюансираност присъстват и в четирите творби. За писателя разбирането на пряко зримия, заобикалящия природен свят функционира като идентификационен определител – означава заявяване на собствено присъствие и себенамиране. В тази смислова линия се разгръща и образът на героя от „Пътят, пътят към тревите небесни, или записки за дървета“. Неговите нагласи и светогледни позиции най-точно изразяват изведената идея: „А много често мисълта за някое дърво е започнала да доминира над останалото, възприемал съм го като грижа, като радост, като безкрайно беспокойство. Движа се към него. Между нас няма пространства. То е второто ми аз. Казали сме си всичко. Ето колко голяма полза можеш да имаш от такава странност. И все пак не бива да не си призная: в дървото съзирам своето очебиещо присъствие“ (подч. мое – В.И.). Склонният към самовгълбеност и умозрителност съзерцател прозира същността на „естествения“ и „цялостен“

тъй като „аз съм изгубила основното си предназначение – да изтребвам насекоми”, „аз играя ролята на упование”. В това отношение финалът на разказа е знаков със своята символно-конотативна натовареност. Смъртта на лястовицата пряко се свързва със загубването на определена зададена посока, с липсата на ориентир, с трансформирането на света на хармонията и надеждата в пространство на хаоса и екзистенциалната неудовлетвореност („Оказваше се, че да живееш в свят, измислен от тебе, означаваше изоставеният да негодува.”). Такава развръзка основателно би породила отделни читателски асоцииации и препратки към емблематични произведения от българската литература с анималистични мотиви – „Смъртта на една птица” на Емилиян Станев и особено „Нежната спирала” на Йордан Радичков. Близостта помежду им може да се търси на различни нива, но силно продуктивен се оказва символно обагреният конотативен пласт. Подобно на авторите на посочените творби, и Славчо Донков се съсредоточава върху конкретното събитие – простиралятата птица, - откъдето подчертава духовните измерения на случилото се и тъжната равносметка за нарушената хармония между човека и природата. За това свидетелстват и семантично натоварените образи в края и на трите разказа – малкият труп на птицата, плувнал неподвижно в зеленикавата вода, небесната червена сълза и нежните кръгове и спирали на душата, както и накацалите лястовици върху далекопровода – черни като при траур.

Повестта „Сватба“ заема средищно място в сборника не само поради жанровата си различност, но и с оглед разнопосочността на концепциращата гледна точка, която поставя. От наблюденията над универсалното и общозначимото в живота, обект на художествена интерпретация в предходните разглеждани произведения, тук Славчо Донков се фокусира върху специфично-частното – хаоса и тлението на дома, но и на индивидуалното човешко битие, драмите в семайно-родовия кръг, които предопределят угнетителните усещания за изчерпаност, самота и неустойчивост, личната равносметка и опитите за изход от ситуацията на кризис. Творбата започва с паратекст – цитат от Евангелието на Йоан. Думите на Христос към самарянката „Петима мъже си имала и тоя, когото сега имаш, не ти е мъж“ могат да се възприемат като своеобразен семантичен ключ за разбирането образа и действените прояви на дъщерята на фотографа. Героинята въпълъща мъчителното търсене на път към себе си и към Другия. Нейното присъствие е подчинено на неудовлетвореността и краха на надеждите, от една страна, и на измамната и на практика несъстояла се празничност, от друга. В първия случай тази идея пряко кореспондира с мотива за болестта, която блокира жизнения потенциал на човека и нарушува естествения ход на живота (болният ѝ съпруг, когото тя напуска). Мотив, чието функционално обвързване с усещането за вина е експлицитно заявено. Силният „сърден недоимък“, който пресича взаимоотношенията, всъщност и обуславя направления избор („...когато мъжът става по-отчужден, по-смутен, по-бледнат, по-забинчен, не имащ никакви“).

безпощаден, по-себичен, на жената нишо не й остава, освен да си тръгне"). Наред с това, наблюдавайки лицата на младоженците в края на повестта, дъщерята на фотографа изразява своето убеждение, че мълчаливото вглеждане навътре в себе си е необходимост, за да може да се промени нещо отвън. Обратите в личната ѝ съдба я принуждават да прозре още една истина – за силата на жената. Сила, състояща се в търпението и тихото упорство. Чуждата сватба за героинята е повод за равносметка и саморефлексия, за осъзнаване илюзорността и несъстоятелността на поривите към щастие (проваленият ѝ брак, невъзможността за единение с Горан). Така, молейки се между преживяното от нея и онова, което очаква младите да има безграйни радости, чий остава

друго, освен възвръщането към привичното и
делничното.

Темата за болестта, която прекъсва спокойното и хармонично съществуване и осъжда хората на страх и отчуждение, намира интересна реализация и в разказа „Метличини очи”. Лудостта на завърналия се брат е смисловият център на творбата, който гради нейната архитектоника и около който се разгръща същинското повествование. Присъствието на героя в дома определя тоталния разпад на човешкото, а на съществуването в това микропространство се придават най-отблъскващи и демонични проявления, които водят до преобръщането на семейно-родовия космос и изваждането му от неговия естествен ритъм. Братът е странник, който регламентира особен тип чувственост, изиска нови стратегии за пребиваване от страна на другия, близкия (в случая сестрата) в екзистенциално неуютната ситуация на принудително съжителство.

*Худ. Злати ЗЛАТЕВ,
По стихове на Есенин*

Той е роднина, към когото се изпитва оправдан смут в чувствата – едновременно обич и тревога, привързаност и ужас („Той погубва мен, а може би аз него или сами се погубваме. Как се стигна дотук – да не си вярваме. Това, че сме под един покрив, повече ни разделя, отколкото да ни приближи. Не сме готови за такъв живот, не сме готови, а той е единственият, който имаме.“). Необходимо е да се отбележи, че към персонажната двойка, включваща сестрата и брата и играеща съществена роля в концептуалното изграждане на разказа, трябва да се отнесе със своя силно изразен метафоричен пласт на функциониране и образът на очите. Ако в единия случай в тях се оглеждат страхът и тегобата на заобикалящото и пряко зритомо, то в другия – те събират небесната синева, устремени към неясното и необозримото, „аки не познати“.

„очи на спасител”. Сборникът „Метличини очи” на Славчо Донков е своеобразна книга с автентичен поглед и дълбоко взиране в непреходно-универсалното. Книга, в която се активизират многопосочни вътретекстови връзки, разкриващи определени устойчиви художествени търсения на писателя, намерили особена семантична плътност и нюансираност в отделните произведения. И редом с това – подчертаващи стремленията на душата към един „невъзпрепятстван ход, простор и свободата”.

*Славчо ДОНКОВ, „Метличини очи”,
Изд. „Коралов и Сие”, С., 2012*

ПАРТИЗАНСКАТА ПЕСЕН НА АЛЕК ПОПОВ

Тя е гротескова и нагарчаща - иронична. На моменти нецензурно – цинична и дяволски смешна. Така, както само Александър Попов умеет.

Да се раздели с миналото, смеецки се и подигравайки му се – почти в синхрон с известния марксистки постулат... Признавам, че „Сестри Палавееви” е най – зрелият и завършен роман в творчеството на Попов.

Много по-ценен, промислен и концептуалностроен в сравнение с „Мисия Лондон”. Той в никакъв случай не е единствено подигравка или майтап с нашето т.н. партизанско движение. В този аспект Джуров, Трънски, Желязко Колев и Веселин Андреев могат да спят спокойно в гробовете си.

Както Димитър Димов с „Тютюн” направи най-големия комплимент на нашата невзрачна, страхлива и продажна буржоазия, така и сега Попов по един безкомпромисно честен и дързък начин раздира булото на митологията за антифашистката ни борба, на която десетилетия наред бяха посветени вагони с бездарно написани опуси.

От „Сестри Палавееви” разбираме, че двигател с мускатарски устрем на

смислената и ефективна съпротива са всъщност представителките на уж умиращата класа, благодарение на които отрядът или Гвардейската старопланинска дивизия на легендарния Медвед успява за кратко да стане боеспособна единица до фаталния член сблъсък с войската след грозното предателство на провокаторката Екстра Нина. След него дори героят Медвед е безсилен да продължи борбата и загива в снежната пустота, след като е разрушил пред сестрите-близначки Яра и Кара магията, наречена СССР. Въщност точно предфиналните страници на романа са изпълнени с неподправен вътрешен драматизъм, дело на зрял майстор.

Александър Попов може и да се гаври с тотемите на епохата, но я пресъздава скрупulously правдиво, ако и да е прикрепена „изцяло към територията на неговото въображение”. И именно защото е сериозен и почтен творец, той търси разтърсващия катарзис, логично настъпващ след Голямото предателство на Нина, отпришило самопризнанията на комбрига Медвед за Съветския съюз като един голям затвор...

Така красивата приказка за героизъм, саможертва, другарска взаимопомощ в Балкана и смелост пред врага неизбежно и логично се превръща в сага за ПРОГЛЕЖДАНЕТО, за преодоляването на лъжата и надмогването на манипуляциите за най-прогресивния строй, не само чрез метода на съмнението („Кое е основното противоречие на диалектическия материализъм?”), но и чрез съпротивата срещу невинните жертви на „черната врана” и оцеляването. То обаче фатално разделя близначките. В снежната планина, сред преспите на българо-сръбската граница, сестрите неочаквано се оказват от двете страни на Желязната завеса. Кара Гребенарова се превръща в майор от ДС, докато Яра се преобразява в мис Финген, съпруга на английски разузнавач, предтеча на Джеймс Бонд.

Александър Попов преосмисля със средствата на гротеската и абсурдния хумор не само нашето минало (т.н. антифашистка съпротива като весел комикс за Супермен, партизанско движение, гражданска и обществена нетърпимост). Той подлага на съмнение и постулата доколко историята е учителка на народите. Не раздава присъди, не прави глобални обобщения, нито търси сензационни похвати за разправа с миналото ни.

Прекъсва повествованието в сюблиминния момент – ноември 1943 г., дори не се опитва да пресъздаде нито сакрименталната дата 9 септември 1944 г., нито последвалите „безотговорни дни” на терор и лично отмъщение. На мен би ми било много любопитно да видя нашите пишман пратизани Копача, Храста, Методи, Ботев, Ленин (иначе не отказващи се от откровено противовампирски практики като прословутото забиване на кол в сърцето на заразени индивиди!) как раздават правоъдие и издевателстват над нещастните български граждани веднага „след победата”, но вместо това писателят предпочита да направи бърз преход напред с един своеобразен епилог, наречен „Десет години по – късно”.

Признавам си, че финалът леко ме раздразни, тъй като прекалено лесно и наготово вкарва в обръщение познатата атмосфера от „Мисия Лондон”, тък макар и с обръната темпорална оптика, нотой има своята логика основно в неочекваната среща на сестрите Палавееви и най-вече в амбициозното желание на стоманения комунист Кара Гребенарова, появило се в деня на смъртта на вожда на цялото прогресивно човечество Йосиф Сталин – 6 март 1953 г. – „НЕ! НЕ! НЕ! Ще бъдем заедно, каквото ще да става. Не може да няма начин! Никой няма право да ни разделя. Нито, Сталин, нито Чърчил! Нито и който да дойде след тях...”

Така Кара-Моника прави най-важната крачка в живота си. Заедно с погребването на Сатрапа на народите, тя започва бавно да се освобождава от оковите на идеологемите му, да цеди капка по капка роба от себе си. В този ден тя вече е безвъзвратно загубена за Системата. А това означава само едно – флагрантен сблъсък с нея и събиране с Яра-Габриела. Чрез бъгство към свободата.

Книгата „Сестри Палавееви” е написана увлекателно, забавно и атрактивно. Тя се погълща на един дъх, въпреки че при внимателен прочит личи употребения писателски труд при обработката на материала, умението му с лекота да борави с добре известни факти и извори, да гради занимателен сюжет, да създава запомнящи се образи – Медвед, бай Драган, Маринела, капитан Драгиев, сестрите Палавееви...

Романът забавлява и разтърсва, държи ни в транс до последната си страница, карайки ни да се смеем през сълзи. Той е свидетелство за достигната класа, за отговорно и критично вглеждане и преосмисляне на това до болка обременено наше минало, което Александър Попов дисектира със средствата на абсурдния хумор.

А има ли по-адекватен начин? Как да се разкрие иначе цялата нелепост и абсурд на епохата, пълна с ентузиазъм и толкова фалшиви мечти, смачкани от гъсениците на съветските танкове и ботушите на емисарите на НКВД?

„Сестри Палавееви” е безспорно един от най-значимите романи на 2013 г., за който тепърва ще се пише. Защото той предизвиква и привлича, дразни и осмива. Но не оставя никого безразличен.

Борислав Гърдев

Александър Попов, „Сестри Палавееви в бурята на историята”, роман, 2013, „Сиела”, отг. редактор Красимир Гетов.

ОТ КОНКУРСА НА ВЕСНИКА ЗА НЕГОВАТА 20-ГОДИШНИНА

Венцеслав ПЕЙКОВ

На вестник „Литературен глас”

ЮБИЛЯР

Роди се Той в деня, когато

хартиен вестоносец

пое с глас праведен за първи път

към хората в града

на дъхави липи

и на поети вдъхновени.

И взържал - не стана

лирикът двадесетгодишен

продавач на съвестта си

за блясък по червените килими,

за дефилета с дарове

от олигарси и банкири,

за бонфилета екзотични

поднасяни на пироре

във вили с климатик, басейн и сауна

от музиканти озвучени

с първична акустична сила.

И няма как да бъде там,

и няма как да се сдуши

с търговци на души и пълът.

Във време островоръх и възпламилио

заблуди, живи факли, мъст

достойните не са на седмото небе.

Към неуютно място носят
те своя тежък кръст, а сега с тях

Поетът плявата отива

от чистите зърна за нов Ной,

празнува с рецитали

победа на словесността

над натегачи, петимни

за власт, отличия и слава.

Остава насаме сред шепот на овеси,

задъхан броди по поляни,

където кончета лудеят,

сребрее прах от пеперуди

и пеят страстни птици.

В препълнен лес със спомени

посланията слуша Той

на влюбен млад глухар.

От сълнчеви лъчи,

от риган, мащерка и хвощ

загар и мощ добива,

с далечни светове общува,

оплюван и отричан, обичан и въздвиган

да свети като фар

в града на вечните поети и липи.

А на въпроса ви, приятели,

дали напряко, косо

ще води просветлението

Твореца и човека юбиляр

по стръмната пътека - Виа Долороса

очакван отговор е: Да!

Натам, към Билото на мъдростта...

Лазарка, Худ. Нено БАКАЛСКИ

Петя ЦОЛОВА

ПЪТ НАПРОЛЕТ

Наоstrих уши, очи разтворих широко,
трепнал звук,

цвят прелинал да не изтърва,

Дъх притаих - да поема до дълно

мириса на димяща земя след дъждъ.

Сърцето си разкрилих - то, заждаднялото,

дано в себе си събере до една

чешмите, рукали в корита стари

из три чучура дъхава снежна вода.

Да ми засладят облачетата захарни

на цъфнали слогове и градини.

Да ме закичат с наниз ситно нанизан

първите крехки листа.

Да ме живиат кратките жълти

светкавици

на дрянка живиав.

Да ми вейнат щъркелите долитащи

с верни крила.

И от този път пролетен

трижди преплавена, светнала,

да се провра като в приказка

под оная дъга,

мост над бързи пътища

и реки бистри метнала

от Дунава до Родопа чак.

Непознати да срещам и усещам пак,

че всеки, който за тази земя милее,

ми е повече и от сестра, и от брат.

ПРЕВЪЗМОГВАНЕ

Вися над разлома между два века.

Между два свята.

Поезията е като дъх и ласка за изтерзаните ни души.

Въпреки че не съществуват дефиниции за поезията, горното определение се роди от някои заглавия, които поетът Димитър ГОРСОВ е поставил

на своите книги: „Като дъх и ласка“ 1971, „Всичко на света“ 1975, „Крехка вечност“ 1981, „Черните бардове“ 1994, „Мигове като градини“ 2000, „Кафез за феникси“ 2001, „Ранени притежания“ 2003, „Ронливи повеи“ 2004, „С лице в мравуняка“ 2006 г.

Димитър Горсов е роден на 28 януари 1939 г. в с. Долна Липница, Великотърновско, където живее и днес. Работил какво ли не, последно като редактор в алманах „Зорница“ - Габрово, умъдрял от университетите на живота, сега е приседнал на „Праг“ - пред бащината къща. Там, където се кръстосват пращните птици на равнината, където още отеква тътенът от галопиращите коне:

**Не доизбивайте последните коне!..
От векове скръбта е легнала в очите им,
от векове среднощ те цвилят по могилите
и чакат своите варвари...
/”Реквием за живите коне“/**

Преминавайки „от отсъствие в отсъствие“, поетът се слива със зримите неща на своя делник. Пряко пясъка на дните намира брод към себе си и под поглед на жена усеща сладостта на целувката, на хляба - дарени му от Бога на пътта. И осъзнав земната си жажда, обещава: „на цветята обич,/ на детето - път!“ Но птицата на лиричния „аз“ са нажежени от коварство, а може би той злорадства и хитрува, защото:

**На речта властта е сладка. Опium е тя
в час на втръсване от истини-абсурди...
/”Дивак с бъдеще“/**

Като нишката на Ариадна, пътят се „навива и развива“ през сърцето му и следва все посоката на птиците в търсене на минотавъра. Но кой е Минотавъра? Има ли изход от лабиринта му? Въпроси, въпроси - насочени към духовната същност на твореца. Независимо от всичко това, поетът не бяга от хората, не се затваря в своя замък. Напротив - състрадава ги, защото е един от тях. Въпреки безмилостните ветрове на времето поетическата му същност е отворена за болките им. В своето откровение той е пределно ясен, лишен от всяка поза“:

**тъй близо съм до вас - като вода до бряг...
/”Пиета“/**

Противно на утвърденото понятие, че поетът е „ дух метежен“, той копнее за съпричастие към всичко родно, към родните небеса, под които е родният дом. Опияняват го простиите неща, които насищат битието му със земна радост.

Никога не ще узнаем какво ни очаква зад гибелната черта на земното ни битие. Ако е само тленна вечност там, какъв е смисълът на познанието тук? Но човекът е длъжен да противостои на великата тайна и въпреки бъдещието да насища със смисъл земните си дни, и да се чувства отговорен.

И се въртят сезоните. Всеки с нещо ни дарява и нещо взема от душите ни.. Пияни от желания, отворени от амбиции - не приличаме ли на сезоните и ние? След ледения лъх на зимата сестивата се събуждат за ново възраждане:

**И пак интимността на свободата
е неизразима в необята на душата ми,
пак цялата зъвни от пролетна пъргавина...
/”Желанията“/**

Още от детството - тая светая светих за всеки автор, тръгват тревогите на Димитър Горсов за човека и света. Отправени индиректно към неговите предци, те намират израз в няколкото стихотворения, подредени хронологично: „Цветята на детството“, „За онзи дни“, „В онзи сезон“, „Сянка като сънци“, „Предците“. Разбираемо е, че тези заглавия не изчерпват всичко за онзи космос, с който идваме, живеем в него и си отиваме заедно с него:

**В този мрак, в тази странна алхимия,
някой ден скръбно виното си ще допием...
И пак пристан свещен ще намерят**

ОТ ЖАЖДА СЪХРАНЕН

*молитвите ни в незримия мир...
/”В този мрак над праха...“/*

Поетът - роден брат на птиците, мечтае за тяхната свобода, защото нали един и същи Бог ни сътвори. Еднакви с тях сме може би само в любовта и само с нейните крила политаме в небето на мечтите си. Много за кратко ни е дадена тази неповторима радост. Битът ни връща отново върху коравата почва на делника, където грижата за хляба зачерька високите пориви. И така безпросветно, от изгрев до залез, в мрак се оттичат годините. А би трябвало да следваме примера на предците, живели помъдро от нас и си тръгнали, оставайки в преданията.

Дали ще имаме някога отговор за „въпросителните на света“, като сме все „с лице в мравуняка на щипещите тайни“? Не чакайте отговор от автора, защото той задава въпросите. Само ако знаем накъде сме се затичали и се вслушаме в мъдростта на сърцата си, ще открием отговорите и ще разберем какво искаме от света.

Душата на поета е винаги неутешена и неприютина, и остава такава, защото в нея веят във всички посоки ветровете на света, и защото уютът е като стрела, пронизала сърцето му. Той разговаря с времето. Това време на полуистините, което го държи в алчните си шепи, и от което творецът с мъка откърти хляба си. Това време понякога го зализа в безизходицата си, изходить от която е пак във вълшебния свят на детството. Но този свят е вече „тъжен разказ за изгубени неща“. Няма ги феите от приказките, а „само едно море от жалост“ и разбити илюзии. „Болката е душевидна“ - изповядва поетът. И как да се смириш, когато си „кълбо от огън зад залостени врати“. Но без болка има ли духовна печалба и ако някой прегълтне твоята болка, това ще те спаси ли?

В едноименото стихотворение, дало заглавие на книгата, Димитър Горсов с носталгично чувство извиква в спомена отново онзи далечен свят на предците, които „от лунния бокал / в безпаметен сън виното си пиеха;“ През лабиринта от спомени поетът крачи сам, осъзнал, че „няма път назад“, кое го крепи в днешното му битие и кое му дава сили да продължи към „пъстрата змия на хоризонта“? Навсякътка това е любовта:

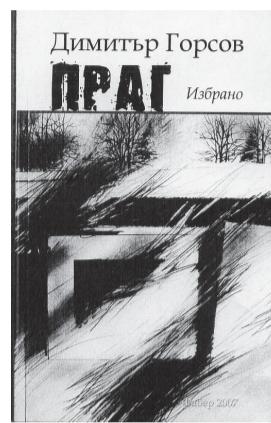
*... в рухнали параклиси
свещ паля за ранимата любов...
И знам: ще дойде тя
тук с беля сезон на перуниките...
/”Праг“/*

Възпиран от генетичната обремененост, духът на поета иска да полети, да се извиси над нея. В определени моменти родния праг се явява и като бариера пред устрема. В тази сложна амалгама от противоречиви чувства лирическият „АЗ“ търси своето място в днешния забързан свят:

**А вечер самота... И лутане из бездни,
отдедо ни насиън, нито наяве ще излезна...**

**И все така! - до другия живот...
/”До другия живот...“/**

Къде е спасението? Дали хипотетичната вяра в Бога и в „другия живот“ ще донесат така жадуваното духовно равновесие. Едва ли! Поетът се прекланя пред святостта, но неговата вяра е езическа. Той иска да служи на онзи Бог, който е „...в сърцето и в душата“ /Христо Ботев/. Затова търси и намира своето равновесие единствено в думите, в словото: „С тези думи / своя стих сега изстрадвам“. А може би страданието, болката - раздига нови надежди. И в Еклесиаста е казано - дадено ни е време за всичко, но ние се лутаме в колебливата пътека на живота. Окото не се насища с гледане, нито се

напълва ухото със слушане. Най-желаните неща се спъват в прага на усилията ни...“ - заключава авторът.

В поезията на Димитър Горсов няма чисто любовни теми или строго ангажирани социални строфи. В своите стихове поетът се стреми да обхване всичко, което животът предлага, всичко видимо и невидимо, воден от жаждата да бъде частича от мирозданието:

*...да съм пръв звук на неродената мелодия
която утре в нечия душа ще зазвучи;
да съм тъга
в самотното убежище на спомена;
сълза - в опарени от любовта очи;
/”Каприз“/*

Без да унива, с една трезва равносметка поетът се вглежда в своя изминат път през годините. В този ад на битието има всичко: и скъдни тайни, и гняв ативистичен, където всеки миг е начало на живеене. Няма плач, няма клетви! Душата е вървяла по пътя, който ѝ е било отредено да извърви:

**За каквото плаках в дни на скръб -
отдавна е умряло,
а желаното не стопли с обич моята ръка...**

**В редки мигове си казвам:
няма друг път за душата
освен този, който тя сама си съгради!...
И уж слагам кръст на миналото,
но се вслушвам в небесата -
пак ли искат всичко да е,
като Бог го подреди?
/”Колкото старея...“/**

Уви, така е! Не можем да не се съгласим с думите на автора с предопределеното от съдбата. Тогава какво ни остава? Освен да прегърнем всичко около нас с любов и доброта.

**Една надежда ще остане -
че съм мил все още
на живота... И той няма да ме предаде.
/”Изпращам сините ята...“/**

В „Праг“ над многообразието от образи и метафори, над цялата словесност, която изгражда книгата, доминират с употребата си на язични думи, които се запомнят. А именно: „живот“, „време“, „жажда“, „хълми“, „душата“ и особено „вята“, която е употребена във всички възможни варианти. Сякаш поетът иска да извика „Елате, ветрове, и утолете вечната ми жажда!“ Милостив е Бог! Десница ще издигне и ще го съхрани за Болката, защото живота непредвидим е:

**Протегни, Боже, свята ръка!
Посочи ми кои са земите
на Ханаан в този гнусен свят,
в който кръвта изпреварва
росата след страшните иконни разстрели,
/”Почти молитва“/**

На общия фон от лавината печатана поезия в книги и електронни издания, „Праг“ се отличава рязко със безспорната индивидуалност на своя автор. Многоцветна е палитрата от теми, които вълнуват поета. Мисълта е многогласова със стремеж към всеобхватност. Това на моменти затруднява читателя, но достигането до същността е неминуемо. В стиховете е интересно съчетанието на философия, фолклор и модернизъм. Въпреки че мисълта е устремена към космоса, към загадъчното - сърцето на автора остава тук на земята, при хората с техните страсти и заблуди. Той не декларира своята любов към тях, но чувството прелива от нея в написаните строфи. Димитър Горсов намира свой ъгъл, за да изповядва тази любов, своя „родов глад за обич“ - стихотворението „Молитва“.

В „Праг“ поетът е събрали най-доброто от своите десетилетни усилия в каменистата нива на Словото. Неговият талант е преди всичко в изключителната сила на изказа и в богатството от метафори. Стиховете са заведени с огромно напрежение и с един непрекъснато нарастващ вътрешен ритъм. Поезията в тях не ни се открива веднага, тя е като океанските бездни. Нейните бисери лежат на голяма дълбоchina. Необходими са усилия, за да стигнем до тях

Кънчо ВЕЛИКОВ

**Димитър ГОРСОВ. „Праг“ - избрано, Изд.
„Фабер“, В. Търново.**

**ОТ КОНКУРСА НА ВЕСНИКА
ЗА НЕГОВАТА 20-годишнина**

Станка БОНЕВА - ВАРНА

ЛИПИТЕ В РОДНИЯ МИ ГРАД

От детството до днес поопредявате присъствията си,

но сте в атомите щастие.

В кръвта и в спомена ми

сякаш отстоявате правото на родствени пристрастия.

Сънувам ви наяве - в най-зеленото - и в сиви часове за вас мечтая.

Не оstarявайте с мен,

че така ми е студено,

че все по често ми нагарча чаят.

Понякога се чувствам като странница, като удавник сред вълните разноречия на хорската тълпа;

една изгнаница, отльчена от чувството за вечност. Най-свидните приятели в чужбина се приютиха.

И в небитието.

Роднините днес вече са малцина.

Но има при кого да е сърцето ми.

След лутане из своя малък свят при силните си корени се връщам. Все още детството е с дъх на липов цвят и са останали дървета за прегръщане.

Цветана КАЧЕРИЛСКА. Троян

НОВА АЗБУЧНА МОЛИТВА

*До светлите небесни същества,
закрилящи България!*

Ангелът небесен тук изпрати Българското слово да звуци

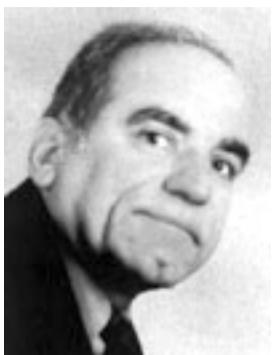
Във молитва, стих и песен.

Граници да прекроява,

Думи - кодове да разчете

Етносът ни древен.

Животворна реч да блика -

В края на Август лятото нямаше намерение да си тръгва, нито есента да се задава. Друг път по това време сънцето и зглеждаше вече уморено, а морският вятър на Преобразението Господне, със странното име "Мелтем", се бе заиграл нейде из морето, нямаше го никакъв. Нямаше ги и щъркелите. Събираха се преди на тежки ята, за да поемат на юг, и гледката беше смилаща. Извираха нови и нови птици от хоризонта и човек машинално се навеждаше да не го докоснат с крилете си. Но всичко се промени. Променихме се и ние. Гледахме принадящите вълни от морето. Те бяха заоблени и бавни, сякаш водната шир вдишваше дълбоко, и когато приближаваха буните на крайбрежната алея, се разбиваха вяло в камъняка и го покриваха с била пяна. Не се впечатлявахме, както някога. Възприемахме гледката, вътрешно преситени, някак отегчени и безразлични.

Сутрин сънцето отрано увисваше неподвижно на небосвода, сякаш си бе останало на мястото от вчера, по алеята се мярваше неизменно самотният бегач, задаваше се и старата дама с вечния си чадър, а пред нея прикаше пуделчето. Само по това време, за малко, вятърът подухаше хладен и денят поемаше с неохота по вечния си път. Минавах покрай проходения от бурите бряг, поглеждах оголените от времето рушевини от стар крепостен зид. Твърдината невъзмутимо отстояваше на времето. Поспирах учуден, сякаш виждах за първи път, и после отминавах с особено задоволство на съпричастност. Понататък съглеждах знайте от отминалата нощ. Младите се любеха, както е било открай време, и съвсем не мислеха за неудобството, което на другия ден щяха да създават на майките - да дърпат децата си далеч от тъй привлекателните бели балончета.

Възсолената вода и сънцето затискаха човек и го караха да се чувства нищожен, оболяваха снагата му и огрубяваха кожата, а това някога ни радваше. Тогава живият живот ни допускаше по-близо до себе си, а ние усещахме, че сме част от него. Иначе сънцето и водата си бяха същите, кожата хващаще загар, но сякаш природата стоеше встрани, някак резервирана, и ние не се чувствахме част от нея. Прибоят се бълскаше долу в скалите и вятърът прииждаше на талази, нажежен и тежък, но щъркелите го избягваха, младите се любеха, но някак прибързано, между другото, и забравяха за случилото се. В такива дни се чувстваши и добре, и зле, защото морето отключва емоциите, но изостря сестивата и задрямалията чувства.

Привечер забелязвах как започва да пресветва фарът в далечината върху нос, врязан в морето, за да поздрави пътниците

и да ги предупреди. Сега е и времето на листовиците, които ловят мушки, а когато притъмнее, започват да прехвърват безшумно и прилепи. Прегърнати двойки преминават като сомнамбули, защото светът наоколо няма значение за тях. Целуват се унесени, ослепели за всичко наоколо. И ти става тъжно, защото се чувствувах встрани, макар всичко да е както преди. Хората, на които държиш, са същите, работата, която вършиш, не се е променила, но разбираш, че нещата, които винаги си обичал, но си разбирал не с разума си, са отминали.

След плажния ден гъмжилото приижда жадно за разнообразие. Хора всякакви, дошли отвсякъде, разбираят живота по своему. Крачиши по крайбрежната алея сред тях, но си сам. Спомняш си за разни мъдрости и ги произнасяш, за да се случи магията, но успокоение и спасение няма. Върху вълните - корморан. Гムрка се и се появява след време надалеч, на неочекано място.

Гумрка се и ти в хорското множество, което никога повече няма да срещнеш и, когато се появиш неочекано нейде, ще бъдеш пак никой. Дните се превърнат, изнлизват се и годините, а как да си останем същите? Спомняш си за най-близките - родителите, които от 15 години не са на този свят, а ти гледаш света с частица от техните очи. Няма ги. Няма я и по-голямата част от твоя живот.

Спомням си как преди лятото си отивахме изведнък. Заваляваше и вятърът откъм морето ставаше студен. Хората бързаха да си тръгнат и крайбрежната алея опустяваше. Сутрин с изненада виждах как вълните цяла нощ са прехвърляли вълноломните камъни и бетонната настилка изглеждаше мокра и студена. Малки птички подскачаха над приливната вълна и когато тя се оттегляше, бързаха да кълвнат нещо, за да подскочат пак, когато тя прииждаше. Имаше нещо хубаво в промяната, макар и рязка, и в това да харесваш нещо, което другите не обичат. През това лято край морето нищо не се променяше. Сякаш сезонът, наречен есен, бе изчезнал завинаги по незнайни причини. Дните бяха сънчеви, горещи и безкрайни. Думи като захлаждане и преваляване се бяха превърнали само в думи без съдържание, но дълбоко отвътре бавно застудяваше, заради износените чувства и хората, които вече ги няма или не са същите.

За да достигнем до крайбрежната алея, преминавахме през дъбова гора, кой знае как появил се по тези места сред пясъците и дюните. Дърветата бяха грапави, разкривени, а листата - сивозелени и съръчкани от жегата. Под сенките живееха комари и нападаха всеки, дръзнал да навлезе в територията им. Битката с тях винаги изглеждаше изгубена, но те бяха част от пейзажа и примирението беше неизбежно.

Алеята край морето беше всъщност бетонен път от слобени панели. Отдолу стърчаха с

принчудливите си форми буните и напомняха противотанкови заграждения от времето на войните. По обед бетонът се нажежаваше от сънцето и стъпването на босо беше невъзможно. По проядените от ерозията скали

отсъствуваше като категория, която определя отношението към нещата. Това бяха часове, съществуващи за самите себе си, насищени с вътрешно съдържание и напрежение, превърнали се в една успоредна най-истинска действителност, в едно противостоене между външно и вътрешно състояние на нещата.

Нощите бяха изпълнени с въздишките на морето и шумоленето на вятъра в клоните на дъбравата. Сутрин бързаха да светнат милиони сънчеви очички. Душната нощ се оттегляше с раздразнение и нежелание и денят някак неусетно пламваше като неугасима с нищо жарава. Тогава най-отчетливо усещах отливащите към небитието мигове, които оставяха след себе си все по-оскъдни илюзии и все по-луди надежди за още малко отградното време – страшно време, защото е последно.

Сядах край морето с ръце на коленете. Поглеждах ги изненадан. Бяха се изпъстрили неусетно с петъни като по гърба на пъстърва, потрепваша под ледената вода на бързея. Вълните полюляваха разсъхнатата стара лодка и тя посърциваше, сякаш самата съдба се върти на сън и не може да застпи. Чувствах се зле, загледан надолу в движещата се вода. Все едно надничах в пропаст. Брегът се ронеше подмолно и непрекъснато. Паднеш ли, ще те погълне. Отдолу поглеждат отразени сънцето и небето – някак не истински. Изпълваше ме мигновена слабост като приятна умора. Равнината на морето се простираше без граница, допираше хоризонта околовръст като самото сътворение на света, и това бе едно от нещата, неподлежащо на описание и не понасяющо метафори, защото всеки опит се оказващ несполучлив. На събараната от жегата марана трептеше и се издигаше бавно нагоре. В такова време вятърът внезапно се обръща от там, откъдето не го очакваш. Усещах как край мен клокочи невидимо движение и сякаш ме докосва самият космос.

Ваканция на море, като на шега, пълна с илюзии и тъга. Но всъщност може ли някой да определи къде свършва надеждата? Другото е необятен простор в душите – зре бавно, подмолно и понякога страховито. Не знаем кога зре – скрит е дълбоко. Долавяме, че нещо става, когато започне да боли и вика. Тогава трескаво търсим пространство за свободно дишане, защото светът може всеки миг да се стовари с цялата си тежест. Трябва спешно да сключиш примире със себе си – нещо като да вземеш кратък земен заем, за да оцелееш.

Бавно се опомням. На ръба на хоризонта сънцето не изглежда вече тъй жълто-алено.

С притихнала яркост и ярост чертае по водната шир пътека-магия. Съвземаш се от неверието, че душата ти е още жива, отвъд видимото.

Йордан КАЛАЙКОВ

тук-там бяха накацали малки капанчета, които приличаха повече на плевници или на кошари за дребен добитък. До тях се стигаше по грубо скованы стъпала от талпи, а съдържателите им бяха страни птици, гробовати, със завити кърпи около главите – досущ като пирати, но можеше да бъдат взети и за корабокрушеници, заселили се принудително на необитаема крайморска пустота. Понякога се отбивахме по за бира с печен кефал на керемида. Хората от капанчетата не бяха придиричви, заговаряха свойски всеки като стар приятел и задаваха винаги неизменния въпрос вместо поздрав: "Какси, човеко?". Тук се приготвяше козе сирене със смокини, ориз, чесън и вино на фурна, а халбите бира нямаше как да бъдат преброени. Жivotът изглеждаше прекрасен, независимо от подозрението, че се е предрешил на такъв.

Ваканцията продължаваше и, както се случваше през последните години, тялото и очите се радваха на простора, морето и хладният вятър, ала нейде издълбоко изпълзяващ тъга – тихо и незабележимо. Задавах си и аз досущ същия въпрос, който задаваха хората от капанчетата: "Какво ти става, човеко?". Както е тръгнало, изглежда ваканциите трябва да са две – за душата отделно от всичко останало. В невъзможност да си отговориш, гризмачничи, повдигаш вежди и кривиш устни. Оставаш с горчивия привкус за скръбна и изнервяща история, която завладява съществото ти, както и усещането за страх, промъкваш се тихо, нашепващ безизходица. В такива дни и нощи знаеш, че всичко ще свърши, ще отуми, но знаеш също, че ти си част от една глобална промяна и мъчното в личен план са само една прелюдия към нещо неизбежно и само въпрос на време е кога то ще се случи.

През тази ваканция на море осъзнах, че тъгата не произтича от спомени, разхубавени относталгията по отминалите дни. Тук времето

Адрес: 6003 Ст.Загора, ул.Хр. Ботев 4

Главен редактор: **Йордан АТАНАСОВ**

тел: 042/649-110 , 042/980-088

GSM 0888790135

Редактори:

Румен СТОЯНОВ 02/8247956

Красимира БОЖАНОВА 0889 486812

Издател: ИЧ "Даскал Петър Иванов"

e-mail: lit_glas@abv.bg

IBAN: BG14 UNCR 7630 1074 8633 90

УниКредит Булбанк Стара Загора

Печат: "Литера Принт" АД - Стара Загора

Не се връщат и не се редактират материали!

Абонамент - само в редакцията

ЛИТЕРАТУРЕН КОНКУРС ПО ПОВОД 20 ГОДИНИ НА в. „ЛИТЕРАТУРЕН ГЛАС“

Редакцията на вестника изказва сърдечна благодарност на спомоществователите, осигурили средства за наградите в литературния конкурс:

**“ПЕЧАТИЦА 2М” - инж. ЛЮБОМИР МИТЕВ,
“АКВАБИОХИМ” - ДИМИТЪР ВАСИЛЕВ,
ИК “ДОМИНО” - КЪНЧО КЪНЧЕВ,
“КОЛОР ПЛАСТ” - инж. ИВАН РЕШОВСКИ**

"...ПОД ОГРОМНАТА ЛУНА ДВАМА С БОГ ТЪЖИМ..." НОБЕЛИСТЪТ ИВАН БУНИН (1870 - 1953) В ПРЕВОД НА СТОЙЧО МАДЖАРСКИ

Роденият на 10 октомври 1870 година във Воронеж Бунин е отдавна в селенията на мъртвите гениални мъченици. Неговият повече от полувековен творчески живот е един огромен парадокс, разделен на две половини. Първоначално

Иван Алексеевич завършва четири класа на Елецката гимназия. Семейството живее в хутора Бутирки. Безкрайни поля и гори покриват надълж и шир този Елецки уезд на Орловска губерния. "Житата - спомня си Бунин, - стигаха до прага ни..." Изключителната природа, която заобикаля младия Бунин, оставя трайни отпечатъци в наблюдателната му душа. Тия отпечатъци един ден ще се завърнат върху белия лист на поета. Отпечатъци, които до 1917 година ще се появят с пълна ярост в творчеството на Иван Бунин. А това му определя и водещо място сред руските поети и писатели.

Чужд на всеки хаос и насилие, Иван Алексеевич е потресен от това, което става в Русия. Разделена на две, тя се мята сред пламъците на жестока братоубийствена война. Абсолютната аристократичност на неговия дух му подсказва, че такива като него не са нужни на развлечени се большевишки банди и ще бъдат изтребени. Това се потвърждава на всяка крачка. Иван Бунин напуска Русия. Заминала за Франция, където остава до края на живота си. Узнал състава на първото руско правителство след преврата, Бунин яростно възклика: „Каква омерзителна галерия от каторжници!“ Именно тази галерия няма да му позволи да стъпи на руска земя. Той е най-зълчният противник на режима в Русия, и по вестници и списания заклеймява Гражданската война.

Скоро френските писателски среди усещат и литературното присъствие на големия руски писател. Списания и издателства предлагат страниците на своите издания на талантливия поет и прозаик. За да се стигне до 1933 година, в която за книгата си "Животът на Арсенев",

Иван Алексеевич получава Нобелова награда и става първият руснак с това престижно признание.

Голямо е творчеството на Иван Бунин. Значителна част от това творчество е поезия. Тази поезия почти постоянно носи един символ, който придава особен характер на поетичните му строфи. Този символ е нощта. В един негов сборник със стихове, излязъл през 1960 година, и в който има около 300 стихотворения, думата Нощ е употребена над 300 пъти! Нощ, не като поетична декорация, а

мястото, което заслужава в поетичните съзвездия. Защото всяко докосване до неговото творчество е истинска наслада и упование, че светът може и би трябало да изглежда поизвесен, по-съвършен.

Иван Бунин

* * *

Нощ студена е навън,
/вие зъл мистрал/.
Голи хълми, блъсък, звън,
дворът е побрабъл.

Златна, кротка светлина
редом с мен лежи.
Под огромната луна
Двама с Бог тъжим.

Как от скръб се уморих,
знае само Той.
Скръб, която дълго крих...
Блясък студ и вой.

* * *

Облаците - призрачни руини,
никнат във простора златносин.
Вечерта звъни със тъжни струни,
а в дома си аз съм сам санин.

И въздиша тихо полюеят,
и със крачките ми стене в такт...
А далече зарева се сливат –
иде нощ с безсмъртна красота.

* * *

Ще си отида някой ден,
а в стаята сред пустота
скамейка, маса - мир свещен,
ще гълхне с древна красота.

И пак в копринена мъгла,
по светлосиния таван,
ще пърхат пъстрите крила
на пеперудния блян.

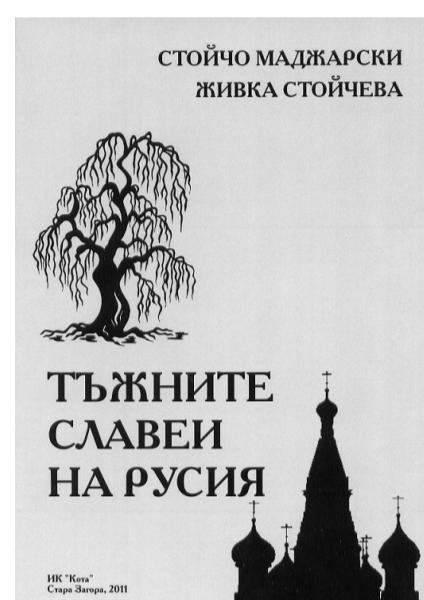
И пак бездънното небе
прозореца ми ще гребе,
и ще превръща пак във рай
морето своя син безкрай.

* * *

Изгрей, о Нощ, на стръмния си трон,
звездите да потънат в твойта бездна,
та в тази битка със мъглата звездна
водата да забрави своя стон.

А в храма, под вселенския покров,
ще дойда аз с молбата си печална:
ти докосни, о Нощ, с ръка пасхална
челото ми със Божи благослов.

Съдбата твърде щедро ме дари,
видения люляха ме безмерно,
но ти с роса от расото си черно,
полей душата ми да не гори.

винаги различна, носеща видения и усещания, които само до болка изострените сетива на Иван Алексеевич могат да възприемат и пресъздадат. Нощта е Велико тайнство. То създава бездни, в които потъват дори звездите, изтрягва или погълща стона на водата, кара мисълта муда се лута по върховете на изящното познато и непознато, наслаждава се на мигове, които сутата на Деня безмилостно ни отнема. Само Нощта може да избиstri виденията до съвършенство, за да се превърнат в неотразима поезия. За жалост Иван Алексеевич Бунин е все още в сянката на забвението. Насилствено създаденото забвение. Макар че времето, най-справедливият съдник, отдавна му е отредило

Предговорът и стиховете на *Иван Бунин* са от книгата *"Тъжните славии на Русия"* в съставителство *Стойчо Маджарски и Живка Стойчева*. Както пишат те, "тази книга съдържа осем въздишки и осем сълзи от душата и очите на многострадалната Русия; тая чистосърдечна възхвала на покъртителна поезия, която до болка липсва на нашето съвремие; тя е пример за всички, които не знаят как се обича Отечеството родно... Това са творците, които трябва да изкусят вината на своята родина от погромите, които вилияха във нея от 1917 до 1922 година. Някои от представените поети не са емигранти, но в родината си те са подложени на такава изолация и репресии, които са по-страшни от изгнаничеството." Тук са имената на: И.А.Бунин, Д.С.Мережковски, А.А.Ахматова, С.А.Есенин, А.В.Тимирьева, Н.С.Гумилев, М.И.Цветаева и Н.Н.Туроверов.

17 МАЙ - СВЕТОВЕН ДЕН НА ИНФОРМАЦИОННОТО ОБЩЕСТВО; СВЕТОВЕН ДЕН НА ТЕЛЕКОМУНИКАЦИИТЕ

По този повод в Регионална библиотека "Захарий Княжески" се проведе среща на библиотечни работници от Стара Загора и областта. На срещата присъстваха и се изказаха в подкрепа на библиотечното дело в Стара Загора г-н Емил Христов, председател на ОбС - Стара Загора, г-жа Иванка Сотирова - зам-кмет Хуманитарни дейности и г-жа Диана Атанасова - началник на отдел

"Култура и туризъм" в ОбС.

Обстоен доклад за състоянието на библиотеките в региона изнесе г-жа Слава Драганова, директор на Библиотека "Родина" към едноименното читалище.

Библиотека "РОДИНА" - Стара Загора

Регионална библиотека "Захарий Княжески" - Стара Загора

Университетска библиотека
към ТрУ - Стара Загора

ПРОГРАМА НА ОБИЦИНА СТАРА ЗАГОРА за 24 май – Ден на българската просвета и култура и на славянската писменост 155 години от първото тържествено честване на празника „Св. св. Кирил и Методий“ в Стара Загора

"Ден на рисуват" - пленер. Откриване на изложба - 21 май, 17.00 ч.
Къща музей „Гео Милев“

20 години вестник „Литературен глас“ и представяне на новите стихосбирки на Кристина Божанова, Стойчо Маджарски и Румен Стоянов
21 май, 18.00 ч. Зала РБ «З. Княжески»

85 години НЧ «Пробуда-1928» и 140 години ОУ «Христо Ботев», село Загора
22 май, 11.00 часа
НЧ «Пробуда-1928», с. Загора

Представяне на книгата „Двуетажна раннонеолитна постройка от селищна могила Окръжна болница – Стара Загора“, автор гл.ас. Петър Калчев
22 май, 17.30 ч. Зала Верея I

Клавирен концерт на акад. Атанас Куртев, посветен на 180-годишнината от рождениято на Й. Брамс /1833-1897/
22 май, 18.00 ч. Антична улица, Регионален исторически музей

«Пощальонът от Лонжюмо» - премиерен спектакъл на Държавна опера
23 май, 19.00 ч. Оперен театър